Šeštadienis, gruod. 1, 1951 | No. 181 (Nr. 319)

DRAUGAS

No. 181 (Nr. 319) | Saturday, Dec. 1, 1951

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

KALBA ŽEMĖS POETAS KAZYS BRADŪNAS

Pasikalbėjimas su "Žemės" antologijos redaktorium

Kūrybinio žodžio baruose poezija eina pirmąja visoje mūsų literatūroje. Nenuostabu, kad ir tremtyje eiliuotasis žodis buvo gyvastingiausias. Okupacijos ir tremtis atnešė mums naujoviškos poezijos. Jos ryškiausieji atstovai susitelkė į naujosios lietuvių poezijos antologiją "Žemę". Tik ką pasirodžiusi antologija yra ne tik jon susispietusių poetų manisfestacija, bet ir aplamai stambus įnašas lietuviškosios knygos istorijon. Štai dėl to "Draugo" bendradarbis kreipėsi į antologijos redaktorių poetą Kazį Bradūną, pateikdamas jam eilę klausimų apie pačią antologiją ir kai kurias kitas literatūrines problemas.

Kazys Bradunas

1. Kaip gimė "Žemė"?

— Jau seniai spaudoje rasdavome žinių apie rengiamą ir spausdinamą antologiją "Žemė." Gal galėtumėt bent trumpai pasakyti, kodėl taip ilgai buvo uždelsta su knygos pasirodymu?

— Tiesa, jos redagavimas ir spausdinimas užtruko gana ilgokai. Bet visų tų darbų laikas pratįso ne dėl kokių nors techniškų kliūčių ar dirbančiųjų nerangumo, o vien dėl to, kad nenorėta antologiją padaryti atkištine. Buvo stengtasi ir turinį atrinkti, ir pačiu estetiniu apipavidalinimu knygos nenupiginti. Šitas redaktoriaus ir pačių antologijos dalyvių intencijas pilnai suprato antologijos leidėjas "LIETUVIŲ DIENOS" asmeniškai visu širdingumu tam užsidegęs jų šefas *Antanas F. Skirius.* O kiek leidėjo, redaktoriaus ir autorių darbas pavyko, dabar tesprendžia skaitytojas.

— Kada ir kur gimė antologijos rengimo idėja ir kas paskatino to darbo imtis?

— Apie tokią antologiją pradėjome galvoti jau prieš keleta metų dar Vokietijoje. Man tada redaguojant "Aidus" ir turint tiesioginį ryšį su spaustuvėmis atrodė, kad ir visas techniškas spaudos klausimas galės lengvai išsispręsti, "Aidams" būnant formaliu ir faktišku antologijos leidėju. Bet užklupus staigiai emigracijos bangai, šitas mūsų projektas turėjo griūti. Tačiau antologijos idėja širdyse buvo atsivežta ir į tolimiausius užjūrius. Pradėta vėl susirašinėti, tartis su leidėju, na ir pagaliau pradėti konkretų antologijos rengimo darbą.

Sunku dabar ir prisiminti, koks buvo pirmasis šios antologijos ruošimo paskatas. Man asmeniškai visada labai patiko graži poezijos antologijų tradicija naujojoje mūsų literatūroje. Tik prisiminkime "Pirmuosius Vainikus", "Pirmąjį Dešimtmetį", "Antruosius Vainikus", "Žemaičius" ir kit. Kiekvienoje jų ryškiausiai galime jausti ano meto mūsų poezijos pulsą, vienu žvilgterėjimu suvokti būdingus anų dienų jos veido kontūrus, idėjas ir formas. Laikotarpiai, generacijos ir net regionai mūsų poezijos antologijose tartum paminkluose yra iškalę savo vardus ir datas. Kažkaip nesinorėjo, kad tremties literatūrinio gyvenimo laikotarpis nutrauktų šią kone perijodine virtusią mūsų poezijos generacinių antologijų tradiciją.

Jeigu laisvojoje tėvynėje, gyvenimui plaukiant ramia vaga, mūsų poezijos visokeriopa raida atskiruose dešimtmečiuose yra palikusi aiškiai matomus ir savitus pėdsakus, kuriuos rasta reikalo paliudyti ir atskiromis antologijomis, tai juo labiau dabar, kada kovų griuvėsiai, tremtis, visuotinos pasaulio sutemos ir herojiškoji nepalaužtos tautos viltis formavo savišką "ŽEMĖS" autorių žodį. Norėjosi kad šis žodis būtų tartas kelių drauge, tuo užanspauduojant likiminę ir idėjinę plunksnų giminystę.

— Beje, o kodėl "Žemę" pavadinot "Žeme", o ne kuriuo kitu vardu?

— Paprastai žmogus dažnai mąstai apie tai, ko neturi arba ką esu praradęs — apie tai ir sapnai sapnuojasi ir kalbos mezgasi. O aš pats vis negaliu pamesti minties, kad didysis šiame amžiuje praradimas yra gyvosios ir gerosios žemės praradimas, praradimas tų šiltų, šeimyniškų, pagarba, palaima ir mistika, bet ne nuogu utilitarizmu, dvelkiančių ryšių tarp mūsų ir Jos.

Tiesa, egzistenciniai filosofinio žmogaus žvilgsnis mūsų epechoje įsmeigtas žemėn labiau negu kada nors anksčiau. Bet visa nelaimė, kad tas žvilgsnis kupinas nebūties, siaubo, kad žemė jam tik šaltas prakeikimo klonis, bet ne ta šventoji žemelė, kuriai, anot mūsų tėvų, reikia melstis, kurią reikia gerbti ir pikto žodžio nepasakyti. Va tos mistiškos šilumos tarp žmogaus ir žemės išblėsimas ir žmogaus dvasios paskendimas besielėje civilizacijoje, man rodos, yra viena iš tų blogybių, ant kurių išaugo ir kuriomis laikosi šių dienų chaosas.

O mūsų tremtinių sąmonėje dar ir gimtosios žemės praradimas jau visai neperkeltine prasme skaudžiai įsirėžė. Visam tam ir rašančioji plunksna negalėjo būti nejautri. Todėl šitokiuose ir panašiuose svarstymuose ir atsirado antologijos pavadinimas "ŽEMĖ".

— Jūsų ten yra penketas poetų (Juozas Kėkštas, Kazys Bra-

(Nukelta į 2 psl.)

Lietuviai tarp 60,000 Amerikos dailininkų

Atėjus žiemai prasideda meno parodų sezonai. New Yorke, Bostone, Philadelphijoje, Chicagoje, Los Angeles ir kt. Amerikos didmiesčiuose jau vyksta visa eilė didesnių ar mažesnių meno parodų.

Jei tokiame Paryžiuje — pasaulio meno, sostinėje kur pasak **dail. A. Galdiko** šiuo laiku yra apie 40,000 gerų menininkų ir daugis jų nori patekti į pirmaeiles parodas, tai galima suprasti kokia milžiniška yra konkurencija tam, kuris nori patekti, pagarsėti geriausiose parodose. Ir visdėlto mūsų **Kasiulis** pajėgė prasimušti sau kelią į pirmąsias Paryžiaus, atseit pasaulio meno sostinės, geriausių tapytojų eiles. Be abejo ir tapytojas A. Galdikas ten yra puikiai žinomas. Tiek apie vieną, tiek apie antrą rašo įtakingiausias Anglijos meno kritikos žurnalas "Studio" ir Paryžiaus meno kritikai.

Jei kam atrodo, kad Jungtinėse Am. V-se yra mažai dailininkų, ar čia yra susitelkę tik menkos meno jėgos, tas tikrai klysta.

Karo aplinkybės čia sutraukė bene vienus iš geriausių prancūzų, čekų, olandų, belgų, ispanų ir kt. tautybių menininkus. Nenuostabu, kad tokiame Los Angelos mieste, kur parodose dalyvauja ir garsusis mūsų tautietis **J. Puzinas,** jis turi konkuruoti net su daugiau kaip 2,000 neblogų tapytojų, o visdėlto juri komisija visada į tą nedidelį išrinktųjų dailininkų skaičių parenka ir to lietuvio kūrinius.

New Yorke, kur yra šimtai privatinių galerijų, norinčių patekti į meno parodas yra 10,000, gal net daugiau, nes visame Dėdės Samo krašte yra daugiau kaip 60,000 diplomuotų dailininkų. Tenai neseniai tarp daugybės įvairiausių parodų buvo suruošta ir kilusio iš Kauno Arbitblato meno paroda.

Mūsų vienas iš žymiausių grafikų ir dekoratorių — **Dobužinskis,** buvęs kurį laiką ir Lietuvos Meno Mokyklos profesoriumi tame bemaž 10 mil. gyventojų mieste stovi pirmose dailininkų eilėse. Jis kuria pastatymams dekoracijų ir drabužių — kostiumų projektus.

Philadelphija irgi milioninis miestas, tenai irgi savotiškas meno centras. Ten gyvena senesnės kartos tapytojas **A. Staneika, dal. Ingilevičienė.** Nė seniai dailininkas A. Staneika su geru pasisekimu dalyvavo Philadelphijos meno parodoje Chicaga su garsiuoju Meno Institutu, kur studijuoja 5,000—7,000 studentų, kur yra susitelkę šimtai geriausių meno profesorių, kritikų, užima Jungtinių Am. Valstybių meno gy-

(Nukelta į 2 psl.)

Operos per radiją

Pradedant gruodžio mėnesiu, visos ABC stotys pradėjo operų transliavimo sezoną. Atidarymui — "Traviata". Transliacijos vyksta iš New Yorko Metropolitain Operos, kurių šį sezoną girdėsime net 18. Apmoka Texas vardo bendrovė.

Mindaugo pasiuntiniai pas Popiežių. **Dail. K. Žoromskis**

Lietuva — vakarų kultūros avanpostas

Pirmosios ryškesnės istorinės žinios

J. JAKŠTAS, Cleveland, Ohio

Kai švenčiame 700 m. sukaktį nuo Lietuvos pasukimo vakarų kultūros linkui ir nuo pasireiškimo anais laikais augščiausio valstybės suverenumo (vainikavimas karaliumi) — manome skaitytojams bus naudingas šis Lietuvos istoriko straipsnis, nušviečiąs aną laikotarpį. — **Red.**

Įžanga

Mes lietuvai, įsprausti tarp germanų ir slavų, esame ypatingos kilmės tauta. Mums, skirtingos kilmės tautai, likimas lėmė turėti ir savaimingą praeitį, aseit eiti savu istoriniu keliu, nors ir užkliudomiems rytų ir vakarų kaimynų. Vakarai ir Rytai, paveikti graikų ir romėnų klasikinės kultūros, išėjo iš miglomis padengtų proistorinių laikų jau pirmaisiais mūsų eros amžiais ir pradėjo istorinį gyvenimą. Tuo tarpu mūsų tauta, prisišliejusi prie Baltijos pakraščio ir glūdėdama tarp miškų ir pelkių, ilgus amžius paliko nuošaly nuo savo kaimynų ir, palyginti, vėlai įžengė į istorinį laikmetį. Kai Vakarai, katalikų Bažnyčios vadovaujami, išugdė sudėtingą feodalinę sistemą su vyraujančiu bajorišku luomu ir bažnytine hierarchija, o rytai, graikų kilmės ortodoksinės Bažnyčios vedami, savo kunigaikščių vadovybėj organizavosi stambesniais poltiniais vienetais, Lietuva vos tik išėjo į istorinę areną. Tai atsitinka pirmiausia XIII amž. Tiesa, lietuviai iš anksčiau, kai jie susidurdavo su kaimynais, buvo kartais paminimi istorinių šaltinių. Bet tos žinios tokios menkos, trumpos ir perdaug bendro pobūdžio, kad iš jų negalima atkurti mūsų tau-

(Nukelta į 3 pusl.)

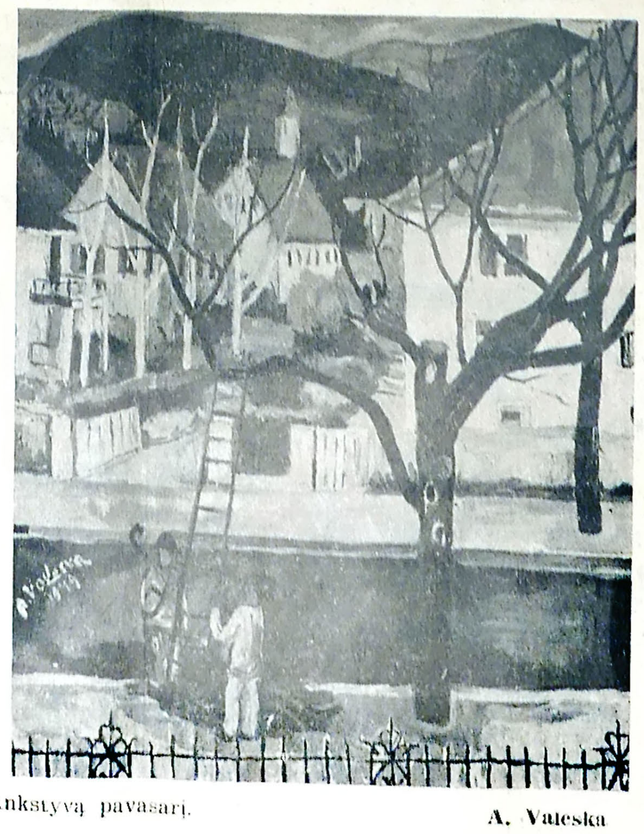

Ankstyvą pavasarį. **A. Valeska**

Bernardas Brazdžionis

ŽIEMOS ŽELMENYS

I PUSNYNŲ PLOTUOS

O tėviške, pusnynų plotuos,
Baltajam sniego patale,
Menu tas lygumas rasotas,
Menu, ir tu buvai žalia...

Nūn tavo veidą dengia snaigės,
Krūtinę gi — ledų grandis.
Bet nenumirs po gruodu daigas,
Bet nesušals gyva širdis!

II. SKAUSMO AIDAS

Iš toli ateina skausmo aidas,
Ir man taip krūtinėje škaudu:
Tėviške, tai tavo liūdnas veidas,
Lietuva, tai tavo tiek žaizdų,

Kaip žvaigždžių žiemos skliaute šaltajam,
Kaip snieguolių pūgos pusnyje...
Pėdos...kruvinos...regiu: keliai Altajun
Viešpatie, už ką baudi Tu ją?

III. AKMUO

Akmuo prie tėviškės takelio,
Akmuo krūtinėje gyvoj...
Ir net akmens širdis taip gelia —
Tiek skausmo kryžių Lietuvoj.

O vergei širdžiai verkt užginta...
Tai ašaros žiemos želmens,
Tai ne rasa nuo beržo krinta,
Tai gailios ašaros akmens.

IV. Į PAVASARIO VIEŠKELĮ

Į pavasario vieškelį eisiu,
Į plačiuosius tėvynės laukus,
Kur žiedelyje mezgasi vaisius,
Ten, kur vyšnios apsnigo takus.

Ir jieškosiu senelių sodybų,
Ir jieškosiu tautos pelenuos, —
Kai tik vienkiemių liūdesį didį,
Kai tik verksmą jų vėjas dainuos...

Žiūriu — papuoštas kryžkelės kryžius,
Ir klausau, ir lyg balsą girdžiu:
— Kas už laisvę numirt pasiryžęs,
Amžinai tas gyvens tarp žvaigždžių.

V. MIRTIS STABAMS

Pro skaudžią vidurnakčio tylą,
Gilų sniegą ir pūgą žiemos,
Komunistinis vergas pakyla
Šachtose, stepėse, namuos.

Jo krūtinėj pagieža renkas,
Nėilgai jo galva besilenks, —
Jo pūslėtos kruvinos rankos
Vieną kartą nuo sostų nutrenks

Tuos, kurie žmogui atėmė laisvę,
Tuos, didžiuosius pasaulio stabus,
Tuos, krauju žemę jo kur nulaistė,
Toks jo šventas atsakymas bus

Į visų proletarų šauksmą,
Į visų — kontinentuos visuos...
Ir apsiaus SSR žmogų džiaugsmas,
Ir laisvai visos tautos alsuos.

ŽIUPSNELIS KRONIKOS

Kompozitorius Vl. Jakubėnas nuo šio rudens dėsto harmoniją, kontrapunktą, formų analizę ir solfedžio Boguslawski Music College (Miesto Centre, Baldwin Piano patalpose, ant Wabash Ave. tarp Van Buren ir Jackson) ir laikomas tos mokyklos teorijos skyriaus vedėju. Be to jis ir toliau dėsto karo veteranams įvairius teorijos dalykus ir fortepijoną juodukų muzikos kolegijoje (National University of Music, Cottage Grove ir 62-ros gatvės kampas). Jo privačios pamokos daugiausia vyksta namie arba ir miesto centre, kur jis naudojasi A. Stephens arba Boguslawski Music College studijomis.

Lituanistikos Institutas įsisteigęs New Yorke, darbą pradeda guodžio 2 d. Paskaitos vyks Apreiškimo par. salėje Brooklyne. Skaitys daugiausia buvę Lietuvos universitetų profesoriai. Institutui vadovauja prof. A. Bendorius, žinomas geografas.

Rašytojas Stasys Būdavas, dabar gyvenąs Rockland, Maine, parašė naują apysaką — "Varpai Skamba", —kurioj vaizduojama kova dėl lietuvių teisių.

Rašytoja Nėlė Mazalaitė priimta lygiatesiu nariu į The Gallery of living Catholic Authors. Dabar rašytoja gyvena Brooklyne ir netrukus išleidžia apysakų rinkinį "Gintariniai Vartai".

Tėvas dr. Klemensas Žalalis, buv. "Darbininko" administratorius, išvyksta į Romą tolimesnėms Šv. Rašto studijoms.

"Ventos" leidykla Vokietijoj, vadovaujama J. Rimeikio, ką tik išleido naują Vinco Joniko poezijos rinkinį "Sielvarto Raudos".

Rytoj visi einame Lietuvos krikšto minėjiman!

Kalba poetas Kazys Bradūnas

(Atkelta iš 1 psl.)

dūnas, Alf. Nyka Nūliūnas, Vyt. Mačernis ir Henrikas Nagys) ir vienas filosofas (Juozas Girnius). Kokiu būdu susidarė ar buvo sudaryta ši autorių sudėtis? Kokie motyvai lėmė apsiriboti tokiu skaičiumi ir minėtais vardais? Ar nebūtų buvę geriau, jei "Žemė" būtų buvusi platesnė (turiu galvoj dalyvių skaičių) ar vieningesnė (turiu galvoj dalyvių poetinę pasaulėjautą)?

— Trumpai ar turbūt tiksliausiai tegalėčiau atsakyti, kad antologijos autorius knygon sutelkė pats likimas, įstrigęs jų sąmonėn bendru poetinio pašaukimo supratimu ir padvelkęs jų kūryboje tuo pačiu dabarties kančios ir džiaugsmo, liūdesio ir vilties, meilės ir aukos kvapu.

Tačiau klausimą banalinant, galima būtų suminėti ir kitas nereikšmingas smulkmenas. Pavyzdžiui, dar Vokietijoje antologijos idėjai tik gimstant, buvo manyta jon surinkti ir daugiau dalyvių. Ir šiapus vandenyno pradžioje tos minties neatsisakyta. Bet kai pradėjo garsintis istorinė Aisčio ir Vaičiulaičio redaguojama visos mūsų poezijos knyga, vengiant perdidelio kartojimosi ir lygiagretumo, reikėjo mūsiškę "ŽEMĘ" glaudinti, jos pobūdį specifinuoti, nedarant, sekant prof. Vaclovo Biržiškos "Rašytojų Kalendorium", "Poetų Kalendoriaus". Ir pagaliau antologijon sutelkta tik tie autoriai, kurie labiausiai charakterizuoja įdomų idėjinės poezijos posūkį mūsų literatūroje.

O kas dėl poetinės pasaulėjautos, tai, manau, ji kaip tik ir yra visų žemininkų pati stiprioji jungtis. Nežiūrint galbūt skirtingų pasaulėžiūrų, prieš akis teturint tik besąlyginį atsidavimą kūrybai, kiekvienam liekant individualiu, jieškoma ir siekiama to pačio: lietuvių poezijos idėjinio gilumo tragiškam šių dienų fone, jos formų atnaujinimo ir tautiniai mistinio jos charakterio. Tik šitas, sakyčiau, bendras "poetinis fanatizmas" antologijoje suvedė, iš šalies žiūrint, ir labai tolimus vardus.

Konkrečiai, pavyzdžiui, aš pats Juozo Kėkšto niekada gyvenime nesu sutikęs, vienas kito niekada nesame net matę, tačiau naujosios mūsų poezijos kūrybinėse pastangose jaučiamės šalia vienas kito galbūt daugiau negu broliai.

2. Filosofija ir poezija

— Man regis, kad daugeliui skaitytojų bus keistoka, kad — jūsų almanache yra filosofo įžanga. Ką gi bendro turi filosofija su poezija?

— O kodėl apie poeziją negali rašyti filosofas? Kas čia keisto? Ir visoje mūsų literatūrinio gyvenimo praeityje ir dabartyje argi rasime povyzą su etikete "literatūros nagrinėtojas" ar "poezijos vertintojas" ir niekas kitas. Juk tiek mūsų literatūros tyrėjų buvo ir kunigų, ir mokytojų, net politikų, diplomatų ir kitų kitokių. Ir niekas tuo nesistebėjo. Nesvarbu kas rašė, bet kad rašė sugebančiai ir ne pro šalį. Na o dabar parašė ir filosofas. Ir parašė ne atsitiktinai, o kaip tik akcentuojant poezijos ir filosofijos giminystę nūdieninėje lietuvių poezijos raidoje ir paliudijant aplamai būdingą mūsų laikų reiškinį — realų ir kylantį gyvosios filosofijos poveikį visose gyvenimo srityse.

Platesnį šios problemos sprendimą ras kiekvienas antologijos skaitytojas pačioje knygos įžangoje.

— Tai reiškia, kad jūsų pažiūra į filosofijos ar poezijos santykį nesutinka su "Aiduose" paskelbtomis poeto J. Aisčio mintimis, kur jis pasisakė prieš poezijos sufilosofinimą. Ar tai tiesa? Ir ar tai pats esminis skirtumas tarp jūsų almanacho dalyvių ir ankstesniųjų lietuvių poetų kartų?

— Sakyti, kad naujoji lietuvių poezija perdaug filosofiška, lygu sakyti, kad Maironio posmai perdaug patriotiški ar Aisčio lyrika perdaug asmeniška. Čia yra jau daugiau tematikos problema. Ir ji kaipo tokia yra nei gera nei bloga. Ar bus eiliuojama žmogaus buities mįslė, ar eiliuojama tėvynės meilės posmai, svarbu, kad tai būtų tikroji poezija, o ne tik sausa filosofinė studija, pamokslas ar patriotinių šūkių rinkinys.

Pagaliau vienokias ar kitokias literatūrines apraiškas, kad nepaklystume, reikia vertinti įsiklausius į jų epochos širdžių pulsą ir į jas pažvelgti jų epochos žvilgsniu. Kai šito nepaisoma, dažnai apsirinkama, kaip buvo pradėta apsirikti ir su Maironio nuvertinimu anais mūsų laisvės metais.

Todėl, kalbant (skolinantis J. Aisčio žodžius) "apie laiką ir žmones", ir "ŽEMĖS" autorių kūrybinės pastangos tebus suprastos tik tų, kurie nėra kurti dabarties balsui, kurių širdys tebėra jautrios gyvosioms laikmečio idėjoms ir jų įsikūnijimo formoms.

O jau primygtinai jieškant "esminių skirtumų" tarp mūsų ir ankstesniųjų, manyčiau, kad jie tik toki, kaip visada kad yra skirtumų tarp "dabar" ir "vakar". Neabejoju, kad bus skirtumų tarp "dabar" ir "rytoj". Ir tas vėl tik liudys amžinus, bet nesustabarėjančius, o vis vešliai atsinaujinančius lietuvių poezijos ūgius.

— J. Surgaila

Red. pastaba. Dar bus antroji pasikalbėjimo dalis apie naujus vardus mūsų pozijoje, apie kritiką, aimanuojančius rašytojus, leidyklas ir knygnešius.

Žmogaus charakterį galima pažinti iš to, kaip jis priima pagyrą. —**Seneca**

MINDAUGO GARBEI

L. ŠILELIS

Mindaugas didis, karalius galingas
Lietuvą vedė didingais keliais,
Amžiai praeis, bet jo žygis garbingas
Švies mūs Tėvynei aušros spinduliais.

Nėra tai pasaka, nėra tai gandas —
Didis jis buvo gilioj praeity,
Amžiai praslinko, o Mindaugo vardas
Gyvas ir mylimas mūsų širdy.

Glaudė visus į galingą vienybę,
Gynė jis tautą nuo priešų piktų,
Jungė lietuvius į vieną valstybę,
Siekė idėjų žmonijai šventų.

Kryžiaus ženklu pasipuošia valdovas,
Kristų pasirenka savo vadu,
Kviečia į darbą Bažnyčios atstovus
Krikštyti Lietuvą Dievo vardu.

Amžiai septyni prabėgo nuo krikšto —
Tautą lydės išganinga Tiesa.
Mindauge, pašventei Lietuvą Kristui —
Tautai spindės Amžinoji Šviesa.

Mindauge, Mindauge, didis, garbingas,
Lietuvą vedęs palaimos keliais,
Krikštą priėmęs, amžiais šlovingas,
Švieski Tėvynei aušros spinduliais!

Pastaba. Šiam eilėraščiui melodiją chorui yra sukūręs L. Šimutis, Jr.

TARP AMERIKOS DAILININKŲ

(Atkelta iš 1 pusl.)

venime svarbią vietą. Tame Meno Institute (prieš daugiau kaip 30 metų studijavo tapytojas **Jonas Šileika**, tas nuoširdžiausias visų Lietuvos naturalistų. Vėliau čia studijas baigė **M. Šileikis** ir kt. mūsų tautiečiai.

Dail. M. Šileikis, kuris jau kaip 30 metų) studijavo tapygos meno gyvenime ir gerai pažįsta šio didmiesčio meno kritikus ir garsenybes, teigia, kad šis miestas turi tikrai kelis tūkstančius dailininkų. Žinoma, ne visi menininkai verčiasi savo darbu. Daugis jų tokiame pramonės didmiestyje kaip Chicaga dirba komercinio meno srityje, piešia sudėtingiausias reklamas, kurios kartais atstoja netgi neblogą meno kūrinį. Tačiau tam tikra dalis Chicagos dailininkų, netgi gavusių meno premijas, dirba visai svetimoje jiems srityje. Prie tokių priklauso ir mūsų įžymusis grafikas **V. Petravičius.** Tad nenuostabu, kad Chikagoje susitelkusiems lietuviams dailininkams prasimušti į menò viršūnes nėra taip jau lengva. Kada V. Petravičius atgabeno savo darbus į Meno Instituto ruošiamąją meno parodą, tai sandėliuose buvo sukrauta apie 10,000 įvairiausių darbų, kuriuos sunešė keli tūkstančiai menininkų. Gi juri komisija tepasirinko apie porą šimtų, jų tarpe ir mūsų tautiečio V. Petravičiaus, kurio grafikos darbas buvo premijuotas.

Ne ką geresnė padėtis yra ir kitose meno organizacijose, tad mūsų dailininkai ar tai būtų **Staneika,** ar **Pautienius,** ar **Šileikis,** ar katras kitas visada susiduria su daugeliu gerų meistrų, kurie jau seniai dalyvauja meno parodose ir turi gerus vardus.

Žinoma, išimčių yra visur, nes tokiose meno parodose tenka pamatyti ir gana silpnokų darbų, kurie matyti ten patenka per labai geras pažintis. —**Ž-is**

Vieneri metai suėjo naujai atgaivintam "Kariui", gražiai redaguojamam Simo Urbono.

Vyt. Kastytis, Toronte gyvenąs rašytojas, baigė savo satyrų ir feljetonų rinkinį — "Ko lektyvinė prausykla"; išleisti rengiasi "Žiburių" leidykla.

Enciklopedijos Olandijoje

Olandijoj ir Belgijoj paskutiniais metais labai plačiai leidžiamos katalikiškos enciklopedijos. Neseniai pasirodė spau doje katalikų Pedagoginė enciklopedija ir Enciklopedija tėvams. Šiuo laiku yra leidžiama Katalikų Enciklopedijos antroji laida. Rengiama spaudai Katalikų Tikėjimo Enciklopedija, kurios bus trys tomai ir apims moralinę ir dogmatinę teologiją, religinį ir liturginį gyvenimą, krikščioniškąjį meną, Bažnyčios istoriją ir kit.

Aš niekuomet nesutikau žmogaus, kurio nemėgau.

—**Will Rogers**

Kas daro bloga, kad iš to susilauktų gero, uždega žvakutę velniui, kad jeitų į Dangų. —**J. C. Hare**

"Draugo" Administracijoje galima gauti įvairių spalvų

ROŽANČIŲ

Jų kainos: paprasti $1.00; su nerūdyjančio metalo grandinėle ir sidabriniu kryželiu $2.50; Su sidabrine grandinėle ir sidabriniu kryželiu $4.00.

Užsakymus su pinigais siųskite:

DRAUGAS,
2334 So. Oakley Ave.,
Chicago 8, Ill.

STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAMS PRISTATOME VISOKIŲ RŪŠIŲ MEDŽIAGĄ

LUMBER

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. HALSTED ST.
Tel. VIctory 2-1272
APKAINAVIMĄ IR PREKIŲ PRISTATYMĄ TEIKIAME NEMOKAMAI
Raštinė atidaryta kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vak. ir šeštadieniais iki 3 val. vak.

TADO BALČIŪNO
PRECIZIŠKAS LAIKRODŽIŲ TAISYMAS
2156 W. 23rd St. Tel. YAr. 7-0841
Laikrodžiai elektroniškai patikrinami ir atnaujinami. Priimamos kainos, 1 metų garantija. Darbo val., 5—8 v. v. Šetad. 10—8 v.v.

PROGRESS
LIETUVIŲ BENDROVĖS
KRAUTUVĖS
PEČIAI, VAIKYTUVAI, TELEVIZIJOS APARATAI, SKALBIAMOS MAŠINOS, BALDAI, MATRACAI, KILIMAI, LOVOS IR VAIKŲ BALDAI.
Didžiausias Pasirinkimas
MAŽIAUSIOS KAINOS
Lengviausi Išmokėjimai.
Baldai padaromi Pagal Užsakymą
PROGRESS
Furniture Company
3224 SO. HALSTED ST
Tel. VIctory 2-4226
4183 ARCHER AVE
Tel. LAfayette 3-3171
CHICAGO, ILL

CONRAD PHOTO STUDIO
(Lietuvis Fotografas)
SPECIALYBĖ VESTUVĖS

Su 5.00 vertės dovana jaunavedžiams atsinešus šį atsiėlbimą.
414 WEST 63RD STREET
Tel. ENg. 4-5883 — ENg. 4-5846

STASYS FABIJONAS
PERKRAUSTOME BALDUS
PARDUODAME ANGLIS IR PEČIAMS ALIEJŲ
Patarnaujame gerai ir pigiai
2146 SO. HOYNE AVE.
Tel. VIrginia 7-7097

Tel.: Ofiso HE.4-6699. rez. CL.4-0955
DR. A. ALEKNAVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1957 W. Garfield Blvd.
VAL.: 1—4 ir 6—9
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. p.p. išskyrus ketvirtad. ir sekmad.

Tel.: Ofiso VI.7-6583. rez.RE.7-7868
DR. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West Cermak Road
VAL.: 1—3 popiet ir 7—8 v. vak. trečiad ir sekmad. ofisas uždarytas šeštad. tik nuo 1—3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66TH PLACE

Tel.: Ofiso HE.4-5849, rez.HE.4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6757 So. Western Ave.
VAL.: trečiad. ir šeštad., pagal susitarimą; kitomis dienomis nuo 2 iki 4 popiet. 7—9 vakare

YArds 7-3526 rez. FRontier 6-1874
DR. G. J. BYLAITIS
Vaikų, vidaus, nervų gydytojas
DR. J. G. VALAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4038 So. Archer Ave.
(prie California Ave., šiaurėn kamp.)
Rezid.: 4437 So. Rockwell St.
Val.: pirmad., ketvirtad. ir penktad 6-9; antrad. 2-4 ir 6-9; trečiad. 3:30 — 5 pagal susitarimą; šeštad. 1-6.

Tel.: Ofiso WA. 8-3060, rez. CO.4-1187
DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
10748 So. Michigan Ave.
VAL.: (išskyrus šeštad. ir sekmad.) Nuo 1 iki 4 v. p.p.; 7—9 v.v.
Šeštad. priima tik pagal susitarimą
Rezid.: 10838 So. Wabash Ave.

Tel. ofiso VI. 7-0600, rez. VI. 7-7303
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 Archer Ave.
Kampas Archer California Ave.
VAL.: 2—4 ir 6—9 p.p., Išskyrus sekmadienius.

Tel.: Ofiso YA.7-1166, rez.DA.6-1126
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 West 35th Street
(kampas Halsted ir 35-tos gatv.)
VAL. 1—4 ir 6:30—8:30 p.p. kasdien išskyrus trečiadienius. Atidara šeštadieniais 1—4 val.
Rez. 3247 S. EMERALD AVE.

Of. GRovehill 6-4020, r. Hilltop 5-1560
Dr. Alexander J. Javois
(JOVAIŠAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West Marquette Rd.
VAL.: Nuo 2—4 v.p.p. ir 7—9 vak. trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

Tel.: Ofiso PR.6-3838, rez. RE.7-9199
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
2500 West 63rd Street
VAL.: kasdien nuo 2—4 p.p. ir 7:30 iki 9 vak. šeštad. nuo 2—4 popiet, trečiad. ir sekmad. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OL. 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1336 So. 49th Ct., Cicero
VAL.: 10—12 kasdien, 6:30—9 v. v. antrad. ir ketvirtad. 10—2, 4—6 šeštadieniais kitu laiku susitarus.
Butas 1635 S. 48th Ct.

Telefonas: REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
PHYSICIAN and SURGEON
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
3925 West 59th Street
VAL.: 2—4 popiet, 6:30—8:30 vak.
Trečiad. pagal sutartį.

Emerg. Tel. KEdzie 3-2868
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 Archer Ave., Chicago, Ill.
Tel. LAfayette 3-3210
VAL.: pirm., antrad., ketv. 12—2:30 ir 6—9 vak., penkt. ir šešt. 12—2:30
6234 Archer Road, Argo, Ill.
Tel. Summit 1580
VAL.: penktad. 3:30 iki 8 val. vak. Šeštad. 3:30 iki 6 val. vak.

Tel.: Ofisa YA.7-5557, rez.RE-74966
DR. FRANK C. KWINN
(KVIEČINSKAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1651 West 47th Street
LIGONIUS PRIIMA: Kasdien nuo 2 val. iki 4 v. popiet. Nuo 7 v. iki 8:30 v. v. Išskyrus trečiad. ir šeštad. vak.

PERKRAUSTAU BALDUS VIETOJE IR IŠ TOLIMESNIŲ DISTANCIJŲ
TURIS ILGĄ PATYRIMĄ
JUOZAS NAUJOKAITIS
6819 So. Rockwell St.
CHICAGO 29, ILL
Tel. WAlbrook 5-9209

GĖLIŲ GRAŽIŲ
PIRKITE IŠ GUŽAUSKŲ
6901 S. Wentworth Ave.
Beverly Hills Floral Co.
STewart 3-2454
HUdson 2-2224

Tel. Ofiso GR.-6-5399 rez.CL.-4-7082
DR. A. MACIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West 63rd Street
(kampas 63 ir Artesian)
Val.: Kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 vak.
Treč. ir šešt. 2-4 p.p. Sekm. uždar.

DR. I. E. MAKAR
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
11750 So. Parnell
Tel. PUllman 5-8277
VALANDOS: pagal susitarimą

Dr. Edward B. MURASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2750 West 71st St.
(prie California Ave.)
LIGONIUS PRIIMA: kasdien nuo 1 iki 4 ir nuo 7 iki 9 v.v. šeštad. nuo 2 iki 4 v. trečiad.—pagal susitarimą.
Susitarimui skamb. GRo. 6-1321
Jei neatsiliepia VIncennes 6-3900.

Ofiso teleffonas VIrginia 7-1886
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4204 Archer Avenue
VAL.: kasdien nuo 2:00 iki 8:00 v. trečiad. ir sekmad. tik susitarus.

Dr. Anthony A. RUDOKAS
OPTOMETRISTAS
4701 S. Damen Ave. Chicago 9,Ill.
VAL.: nuo 6 v.v. iki 9 v. vak., šešt nuo 10 v. ryt. iki 6 v.v. išskyrus trečiad
Šaukite — YArds 7-7381

Tel.: Ofiso YA.7-0554, rez.MI.3-2884
DR. CHARLES SEGAL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4740 So. Ashland Avenue
(antras aukštas)
OFISO VAL.: Nuo 10 iki 12 v. ryto, nuo 2 iki 4 v. p.p.; nuo 7 iki 8:30 v.v. Sekmad. nuo 10 iki 12 v. dieną.

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 So. Ashland Ave., Chicago
VAL.: nuo 2—4 ir 6—8; trečiad., šeštad. ir sekmad. tik pagal sutartį
Tel.: Ofiso YA.7-4787, rez. PR.6-1930
Jei neatsilieps viršminėti telefonai šaukite: MIdway 3-0001

Tel.: Ofiso HE.4-2123, rez.PR.6-8484
DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6255 South Western Avenue
VAL. kasdien 2—4 p.p. ir 6—8 vak. šeštad. 2—4 p.p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

Tel.: Ofiso PR.6-6446 rez.HE.4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Rd.
VAL.: nuo 2 iki 4 p.p.: 6 iki 8 vak.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel.: Ofiso CA.6-0257, rez. PR.6-6651
DR. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Rezid. 6600 S. Artesian Ave.
VALI.: 11 v. r. iki 3 p. p.; 6—9 v.v.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel. YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso
Ofisas is akinių dirbtuvė
756 West 35th Street
VAL.: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, trečiad. nuo 10—12; šeštad. 10—3 p.p.

Egzaminuoja Akis — Pritaiko Akinius
DR. J. J. SMETANA, JR.
OPTOMETRISTAS
AKIŲ SPECIALISTAS
1801 So. Ashland Avenue
VAL.: pirmad., antrad. ketvirtad. penktad. 9:30—12; 1:30—8 v. v.
Trečiad. uždaryta, šešt. 9:30 iki 12; 1:30 iki 5 val. vak.
CAnal 6-0523 — Platt Bldg.

Telefonas OLympic 2-4276
DR. P. ATKOČIŪNAS
DANTISTAS
1446 So. 49th Court, Cicero
VAL.: antr., ketv. 10-12, 2-6, 7-9 pp. penkt. 3—6, 7—9 p.p.
3147 S. Halsted St., Chicago
VAL.: pirm. treč., šešt. 3—8 p.p. penkt. 10—12 ryte

DR. B. C. BRUZAS
DANTISTAS
VALANDOS: 10 iki 8
Trečiadieniais tik susitarus
4003 Archer Avenue
Truputį į rytus nuo California
Tel. YArds 7-7772

DR. A. P. STULGA
DANTISTAS
2723 West 71st. St.
Priėmimo laikas pagal susitarimą
Telefonas GRovehill 6-6785

DR. ANTHONY WILLIAMS
(VILIMAS)
DANTISTAS
6322 South Western Avenue
Priėmimo laikas pagal sutarimą telefonu.
Telefonas Grovehill 6-3642

Taupykite saugiai ir užtikrinsite savo ateitį . . . .
STANDARD DABAR MOKA DIDESNĮ DIVIDENDĄ
TURTAS $31,000,000
ATSARGOS FONDAS $2,900,000
Federal Savings & Loan Insurance Corporation bei Federal Home Loan Bank System narys
STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue, kampas Sacramento Avenue .
TELEFONAS: VIRGINIA 7-1141
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas
Įstaigos Valandos: Kasdien nu 9-tos valandos ryto iki 4-tos valandos popiet. Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8-tos val. vak. Trečiadieniais visai neatidaroma.

Pradedant 1897 metais, iki šiai dienai taupytojai District Savings b-vėj pelnė ir pelno didesnį uždarbį ant sutaupų . . . nežiūrint sąskaitos balanso...
DABAR . . . nuo Liepos 1 d. . . . mūsų dividendas tapo pakeltas net 25% . . . Vadinas, mūsų taupytojai šiandien uždirba daugiau negu bile kada pirmiau . . . Apart pelno, District Savings teikia jums pilniausiai apdraustą apsaugą . . . ir draugiškiausią patarnavimą.
District Savings and Loan Association
Our Future Home
3236 South Halsted St.
Jos. M. Mozeris, Secretary

PLATINKITE "DRAUGĄ"

Lietuva — vakarų kultūros avanpostas

(Atkelta iš 1 psl.)

tos gyvenimo. Čia, kur raštai tyli, daugiau byloja užsilikę daiktiniai paminklai, vadinamo archeologijos mokslo išvelkami į dienos šviesą. O šis mokslas mums pasako, kad ir taip vadinamais priešistoriniais laikais, lietuvių turėta ryšių su užjūrių kaimynais — normanais, kurie lankydami tolimus Europos (ir užeuropinius) kraštus, neaplenkė ir lietuvių. Jie bus ne tik plačiai prekiavę su lietuviais, bet dar ir kūrėsi ju krašte ir gyvenę čia per ištisas kartas. Matyt, lietuviai, šių ryšių su normanais dėka, galėjo gauti vakarų Europos išdirbinių, kaip geležies, druskos, drabužių ir kitų ir tuo savo gyvenimo būdu bent ikek prilygti Vakarams.

Kai nuo XI maždaug amžiaus Pabaltijo prekybos vietą užėmė vokiečiai (vadinamoji hanzos sąjunga), jie irgi, matyti, neaplenkė lietuvių, kaip ir kitų aisčių. Į Baltiją įtekančios upės, kaip Dauguva, Nemunas ir kitos galėjo būti jų keliai į aisčių tautų tarpą. XII amž. pačiame gale su Pabaltiju prekiavę vokiečiai pirkliai ima kurtis Padauguvyje; nuo jų įsikūrimo ir prasideda Lietuvos istorija. Ant paties lietuvių istorinio gyvenimo slenksčio iškyla valdovo Mindaugo asmenybė.

Mindaugo pradžia

Apie Mindaugo kilmę šaltiniai mums beveik nieko tikro nepasako. Šaltiniai pirmą kartą ji pamini jau esantį valdovu, kad ir ne vieninteliu. Ankstyviausiai — 1219 m. — jo vardas randamas vadinamoj Volinės kronikoj, kur jis minimas drauge su 21 Lietuvos kunigaikščiu, nuvykusiu pas Volinės kunigaikštį sudaryti taikos. Mindaugas čia minimas tarp penkių vyresniųjų kunigaikščių, atseit, turėjo būti žymesnių sričių valdovu. Iš kito šaltinio sužinome, kad jau jo tėvas buvo galingas valdovas, kas leidžia spėlioti ji savo valdžią paveldėjus. Bet jis turėjo dalytis valdžia su giminaičiais ir negiminaičiais. Vadinasi šiuo metu mes matome Lietuvą gyvenant tipingą feodalinio susiskaldymo laikmetį, kur keliolika kunigaikščių, buvusių drauge stambiaisiais žemvaldžiais, viešpatavo krašte. Jie bus valdę apylinkes savų dvarų, kuriuose patys rezidavo. Dvarai buvo lyg jų sostinės ir jie valdė kraštą po juos važinėdami.

Kokioj Lietuvos vietoj buvo Mindaugo valdoma teritorija — tikrai nežinome. Istorikai ligšiol jieškojo ne tiek jo teritorijos, kiek tariamos sostinės, pavadintos Volinės kronikoj Vorutos vardu. Buvo spėjama tą sostinę buvus tai Vilniaus apylinkėj, tai Liškiavoj, tai Ariogaloj, tai Kernavėj ar dar kitur. Laikant jo sostinės klausimą vien spėliojimu, galima vis dėlto prileisti, kad Mindaugo teritorija buvo kur Augštaičiuose, kur tebuvo ir jo metraščio paminėta Voruta. Labai galimas daiktas, kad Kernavė su apylinke, kuri prie Mindaugo žymesnio įpėdinio Traidenio metraščio pavadinta "kunigaikščio žemė" ir buvo ta Mindaugo teritorija. Taip samprotauti leidžia ypač naujausio lenkų istoriko H. Paškevičiaus išvedžiojimai, kad tarp Mindaugo ir Traidenio buvo giminystės ryšiai.

Mindaugo krikštas

Valdovų tarpusavės varžytynės ir net kovos dėl pirmenybės ar augščiausios valdžios buvo būdinga feodalinei visuomenei. Tuometinė Lietuva ir neatsiliko nuo kitų kraštų, ir iš tarpusavių kovų iškilo Mindaugas. Tarp jo, siekiant augščiausios valdžios, užkliudytų kunigaikščių buvo 3 Žemaičių valdovai, jo giminaičiai: Tautvilas, Erdvilas ir Vykintas. Pasak metraštį, Mindaugas, norėdamais jais, matyt, nusikratyti, trėmęs juos į rusų žemes. Atrodo, jau tada naujai užimtieji Rusijos kraštai buvo lietuvių kunigaikščių trėmimo vieta, kaip jie buvo ir vėlesniais laikais. Juk iš istorijos šaltinių žinome, kad ten vėliau buvo išsiųstas Jaunutis, Vytautas (prieš jam tampant didžiuoju kunigaikščiu) ir Švitrigaila. Kad tremiami Žemaičių kunigaikščiai būtų paklausę Mindaugo ir į Rusiją ėję — neturime žinių. Greičiausiai jie iš pat pradžių pasišovė jieškoti sąjungininkų kaimynystėj, kas jiems ir pavyko. Du iš jų kreipėsi į Volinės kunigaikštį Danielių, o trečiasis — Tautvilas — vyko pas Rygos arkivyskupą ir ten pasikrikštijo. Per tą patį Volinės kunigaikštį į sąjungą buvo įtrauktas ir ordinas. Tuo būdu susidarė galinga koalicija prieš jauną, dar tik besikuriančią Mindaugo valstybę.

Kai netrukus priešai iš visų pusių įsiveržė į Lietuvą, tai Mindaugas, negalėdamas išsilaikyti kovos lauke, užsidarė Vorutos pilyje, kurios jie neįstengė paimti. Čia ir iškilo Mindaugo krikšto klausimas. Krikšto mintis, be abejo, išėjo iš paties Mindaugo, kuris tuo sumojo gelbėtis pats ir savo valstybę drauge. Tad krikštą diktavo politiniai motyvai, kur buvo siekiama pirmoj eilėj įsiteikti ordinui ir tuo būdu ardyti koaliciją. Galbūt Mindaugą palenkė krikštui ir jo priešininko Tautvilos pavyzdys, kuris pasikrikštijęs Rygoj, galimas daiktas, tykojo į Mindaugo vietą. Mindaugo laimė, kad Tautvilas priėmė krikštą ne iš ordino, o iš arkivyskupo, kurie tada (kaip ir visais laikais) kivirčijosi dėl pirmenybės. Prie tokių santykių Tautvilas, būdamas arkivyskupo neofitas, negalėjo tikėtis ordino paramos. Tad klydo Tautvilas, jei tikėjosi per arkivyskupą atgauti valdžią Lietuvoj ir jo klaida gražiai pasinaudojo Mindaugas.

Andrius Štirlandietis, Livonijos ordino magistras, buvo padorus žmogus ir ištikimas pirmykščiam ordino tikslui: rūpintis pagonių krikštu. Jie mielai sutiko remti Mindaugą ir iš priešo tapo bendrininku. Jis, atrodo, vadovavo visai Mindaugi krikšto akcijai. Jo atsiųstas dvasiškis Kristijonas paruošė Mindaugą krikštui ir pakrikštijo jį su šeima (žmona ir dviem sūnum)) ir "daugybę pagonių", kaip šaltinių sakoma. Deja, šaltiniai nekalba smulkiau nei apie krikšto aplinkybes, nei nurodo jo datos. Tik sprendžiant iš popiežiaus 1251 m. liepos 17 d. datuoto laiško, parašyto po Mindaugo pasiuntinių apsilankymo, galima samprotauti krikštą įvykus minėtų metų pradžioje.

Nors krikštas buvo daugiau Lietuvos politinės padėties išdava, tačiau jis tapo žymiu įvykiu visuotinėj Bažnyčioj ir susilaukė gyvo atgarsio popiežiaus kūrijoj. Mat, tuometinėj bažnyčioj itin gyva buvo misijų idėja pagoniškų ir schizmatiškų kraštų atžvilgiu, propaguojama ypač naujai įsikūrusių pranciškonų ir dominikonų ordinų. Be to, pats tuometinis popiežius Inocentas IV, sekdamas savo didžiuoju pranokėju Inocentu III (kurio vardu jis pasivadino) puoselėjo pasaulinės pirmenybės mintį. Ne dėl ko kito, kaip dėl pirmavimo krikščioniškame pasaulyje jis vedė atkaklią kovą su imperatorium Fridrichu II, kaltindamas jį tarp ko kita ir nepakankamu rūpinimuisi kryžiaus karais. Kryžiaus karai buvo to meto vyraujanti idėja, susijusi savo rėžtu su misijomis. Be jau nuo pusantro maždaug amžiaus vykdomo kryžiaus karų tikslo — vaduoti Jeruzalę, tuo metu radosi ir pačioj Rytų Europoj jiems tinkamas taikinys, būtent totoriai. Jie buvo nusiaubę Rusiją, rodos, palietė Lietuvą ir įsibrovė toli į Vakarus, iki Silezijos, kur jie buvo sujungtomis vokiečių ir slavų kunigaikščių jėgomis sumušti ir turėjo pasitraukti. Tačiau jie, įsikūrė Pavolgy, uždėjo Rusijai vadinamą mongolų jungą. Pasijungę Rytus, jie sudarė nuolatinę grėsmę Vakarams ir popiežius jiems negalėjo būti abejingas. Štai jis siuntė pas totorius, greičiausiai misijų tikslais, Piano Carpini, pranciškoną. To paties popiežiaus 1245 m. sušauktame Lijono Sinode, dalyvaujant net Kievo stačiatikių metropolitui, keliamas tarp ko kita ir kryžiaus karo prieš totorius klausimas. Tas reikalas nebuvo užmirštas ir kai Inocentas IV planavo uniją su stačiatikių Bažnyčia, itin stengdamasis pritraukti prie jos Volinės kunigaikštį Danielių. Jis net vainikavo jį 1253 m. (tais pačiais metais, kaip ir Mindaugą) karališka karūna.

Tad Mindaugo krikštas labai gražiai derinosi su popiežiaus rytų politika. Iš čia suprantamas ir tas kūrijos parodytas entuziazmas, su kuriuo buvo sutikti Mindaugo ir ordino pasiuntiniai, pranešusieji apie Lietuvos valdovo krikštą.

Džiaugdamasis Mindaugo krikštu, popiežius vadina jį "ypatingu sūnumi Romos bažnyčios" ir ima jį ir jo valstybę į savo tiesioginę globą. Gal būti popiežiaus tolimesni planai panaudoti Mindaugą savo politiniams tikslams slypi kad ir šiuose žodžiuose: "Mes .. maloniai priimame šv. Petro teisėn ir nuosavybėn visas žemes, **kurias... ateityje įsigyti galėsi"**. Popiežius šiais žodžiais lyg laimina ekspansinę Mindaugo politiką tardamas būsiant naudingą ir katalikybei. Tad krikštydamasis Mindaugas ne tik išgelbėjo savo valstybę, bet dar, susiedamas ją su Vakarų pasauliu, buvo bebandąs padaryti avanpostu prieš tuo metu chaotingus Rytus. Lietuvos ekspansija, taip didingai vėliau išplėtota Gediminaičių, jau buvo Mindaugo krikšto paženklinta ir turėjo būti vykdoma ryšium su vakarietiškos kultūros plėtimu.

Čia ir glūdi žymiausia Mindaugo krikšto reikšmė.

Vyskupijos įkūrimas

Ryšium su Mindaugo krikštu kilo ir vyskupijos steigimo klausimas. Nėra abejonės, kad tuo reikalu, kaip ir krikšto, Mindaugas artimai bendradarbiavo su ordinu, kaip rodo kad ir kandidato į vyskupus parinkimas. Juo buvo ordino dvasiškis Kristijonas, tas pats asmuo, kuris buvo krikštijęs Mindaugą. Nors popiežius tuojau po Mindaugo krikšto buvo įsakęs Kulmijos vyskupui įšventinti Lietuvai vyskupą, tačiau tai buvo padaryta po dviejų metų. Čia kliūtimi, matyt, buvo Rygos arkivyskupas, geriau pasakius, jo priešybė ordinui. Būdamas vienintelis arkivyskupas rytiniuose Pabaltijo kraštuose, tariant metropolitas, turėjo pagrindo stengtis palenkti Lietuvos vyskupą savo valdžiai. Tai jam, rodos, ir buvo bepavykstą, kai jis paėmė iš Kristijono priesaiką savo vardu. Pasipriešinimus, matyt, ordinui (o gal būti ir Mindaugui) popiežius šios priesaikos nepripažino ir pavedė Neuenburgo vyskupui prisaikdinti Kristijoną jau tiesiog popiežiaus vardu.

Tai buvo itin reikšmingas aktas, suteikiąs naujam Lietuvos vyskupui išimtinę padėtį bažnytinėj hierarchijoj. Mat, jis tuo išimamas iš vietinės bažnytinės provincijos ir gauna vadinamą **egzemptinę** padėtį. Šią privilegiją popiežiai duodavo anais laikais tik išimtinais atvejais, kai jie ypatingai išaugštindavo kokį vyskupą ar vyskupiją. Tais feodalizmo laikais egzemptinė privilegija dar tuo buvo reikšminga, kad metropolitui subordinuo tas vyskupas darėsi jo vasalu. O iš jo valdžios išimtas, — tap davo tiesioginiu popiežiaus vasalu, kas savo rėžtu reiškė augštesnę padėtį.

Popiežiaus išaugštintą vyskupą Mindaugas buvo besirūpinąs ir tinkamai įkurdinti. Jis jam dovanojo tam tikrą sriti Žemaičiuose, būtent, pusę Raseinių, Ariogalos, Betygalos, Laukuvos r kitų. Čia turėjo būti pastatyta katedra, atseit ikurdinta vyskupo rezidencija. Pažymėtina, kad Mindaugas skiria vyskupui ne atskiras vietoves (dvarus), kaip darė vėliau Vytautas, kurdamas Žemaičių vyskupiją, bet ištisą sriti. Tuo būdu pirmas Lietuvos vyskupas daromas lyg sritiniu valdovu ir įkuriama viduramžiams tipinga, bažnytinė politinio pobūdžio teritorija. Tas Mindaugo žygis, tur būt, aiškintinas jo sąjungininko ordino įtaka. O gal būti norėta parodyti ypatinga malonė vyskupu skiriamam ordino žmogui. Ordino ryšys su Lietuvos vyskupu aiškėja kad ir iš šiojo pasižadėjimo laikyti kryžiuočius savais palydovais ir leisti jiems rinkti vyskupijoj dešimtinę. Iš to matyti, kad Lietuvos vyskupija, nors ir atskiriama nuo Rygos arkivyskupijos, tačiau politiškai susiejama su ordinu. Tie saitai — Mindaugo ir ordino santykių išdava. Tad Lietuvos vyskupija turėjo būti bažnytiniu atžvilgiu savaiminga provincija, tačiau politiškai — tam tikruose ryšiuose su ordinu.

Ar tokia hibridiška padėtis galėjo įsigyventi, būtų parodžiusi ateitis. Tačiau gyvenimui nebuvo lemta duoti pavyzdžio, nes vyskupija neįsisteigė. Nėra žinių, kad vyskupas būtų bandęs kurtis Lietuvoj. Greičiausiai grynai pagoniškame krašte jis negalėjo įsikibti ir paliko sėdėti Livonijoj, būdamas vyskupu "in partibus infidelium". O po kelerių metų jis visai išvyko į Vokietiją, į Vestfaliją, kur jį pamini metraštis 1259 m. šventinant bažnyčią.

Baigiamos pastabos

Mindaugo krikštas ir vyskupijos įkūrimas buvo tik epizodas, bet prasmingas epizodas. Tuo žygiu Mindaugas buvo bekreipiąs Lietuvą Vakarų linkme ir lyg nubrėžė josios paskirtį — būti šiame Europos kampe vakarietiškos kultūros avanpostu. Tarytum pildydama Mindaugo palikimą, Lietuva vėlesniais laikais, nors išbuvo pagoniška dar 134 metus, kryžiavosi į Vakarų pasaulį. Mes lietuviai subrendome kultūriškai ir tautiškai bendraudami su Vakarais ir todėl šiandien mūsų tauta skaudžiai pergyvena tragediją, kur ji geležine uždanga nuo jų atskirta. Mindaugo krikštas šioje padėtyje atrodo mums itin skaidrus ir tam tikrą antlaikinę prasmę turįs paveikslas.

Pabėgėliai (litografija). Romas Viesulas

Nori uždrausti Rommelio filmą

Bekeliaujantieji po Europą šeši JAV kongreso nariai deda pastangas uždrausti rodyti Vokietijoje 20th Century Fox bendr. pagamintą filmą "The "Desert Fox" iš marš. Rommelio gyvenimo. Jų įsitikinimu, filmo demonstravimas Vokietijoje gali būti panaudotas komunistų ir pronacių tikslams.

DĖMESIO, MERGINOS IR MOTERYS!
Įsigykite kailinį paltą, pagamintą pagal užsakymą, dabar žemiausiosiomis kainomis ir geriausio 1952 m. fasono.
Mes pertaisysime jūsų seną kailinį paltą į žąkietą arba ploščių už prieinamą kainą.
TOM KLABOUGH — FURRIER
2016 Central St., Evanston, Ill.
Tel. UNiversity 4-9555

DĖMESIO NAMŲ ŠEIMININKĖS!
Mes atliksime visą jūsų šeimos skalbimo darbą, bei vyrų marškiniu ir šilkinių rūbų plovimą už žemiausias kainas mūsų skalbykloj. Nemokamai paimame ir pristatome. Geriausias pirmos rūšies darbas.
DElaware 7-4012

ACME RADIJAS IR TELEVIZIJA
Turime visus plačiai reklamuojamus televizijos aparatus.
Pasinaudokite mūsų atidėjimu iki KALĖDŲ (lay-a-way) planu.
ANTENOS ĮVEDIMAS UŽ $35.00
Patarnavimas ir pataisymai už žemiausią kainą.
GARANTUOTAS DARBAS
27 E. 112th Place
PUllman 5-4191

ELIZABETH INSTITUTE
GARINĖS VONIOS ir MASAŽAS
"SPOT REDUCING"
SPECIALŪS ELEKTRINIAI TRYNTMENTAI KOJOMS
Atvykite arba paskambinkite susitarimui.
BIshop 7-8646
3123 W. 26th St. Chicago 23, Ill.

Užsisakykite kūrianamą alijų ŠIANDIEN!
Tuojau pristatome
PORTER AND BUIT
Tiekiejai dėl City Service Oil Co.
Kūrianamo aliejaus bei Gazolino
6134 West 45th, Griffith
Tel. Griffith 580 arba 1660-R

ROGER CLEANERS
Pirmiau buvęs D & D Cleaners
Aukštos kokybės valymas, Pataisymai, Pertaisymai, Dažymas.
Per 48 val. marškinių ir viengungio ryšulio patarnavimas.
Nemokamas paėmimas ir pristatymas į namus
Galime ir sausai išvalyti
Mrs. Jablinskey — savininkė
4256 MILWAUKEE AVE.
Tel. AVenue 3-9174
Atidara kasdien iki 7 val. vak.

SLAVCO'S CENTRAL CAFE
pasiruošę jums patarnauti dabar ir per šventes
PUIKIAUSI GĖRIMAI, PASILINKSMINIMAI ir t. t.
Atsiveskite savo šeimą ir draugus. Bus ORIGINAL SUN VALLEY BOYS muzika. Viešbučio kamb. ir patarnavimas pagal pareikalavima
Teiraukitės apie mūsų išnuomojamas saleš vestuvėms, pobuviams ir t. t. (150 žmonėms)
1000 WASHINGTON STREET GARY, IND.
KVIEČIAME VISUS

NELAUKITE, NES—
Rytoj Jau Gali Būti Pervėlu!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 1043
Telefonas CEntral 6-5208
GENERALINIAI AGENTAI šių Kompanijų:
PHOENIX INDEMNITY COMPANY
MICHIGAN FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY
LUMBERMAN'S INSURANCE COMPANY
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
IMPERIAL ASSURANCE COMPANY

DR. EUGENE J. LUNIEWICZ
DOCTOR OF OPTOMETRY
Praneša ofiso, atidarymą
7705 SOUTH ASHLAND AVENUE
Ofiso val. 10 v. r. iki 6 v. v.
Vakarais pagal susitarimą
Telefonas HUdson 8-0081

ZENON STUDIOS
SPECIALIZUOJAMĖS VEDYBŲ IR GROŽIO FOTOGRAFIJOSE
Pilnas vestuvių aptarnavimas, komercinis fotografavimas ir šeimos portretai
Artistas su foto aparatu EDWARD T. HARLAN
8002 S. ASHLAND AVE. ST. 3-1035

If you are having trouble with your T. V. call us —
Guaranteed work at lowest prices
PAUL'S RADIO AND TELEVISION SERVICE
537 West 37th Street KEnwood 8-0018

Naudinga Knyga Visiem Metam
T.T. Marijonai išleido stambią, naudingą ir gerą knygą "Šventųjų Gyvenimai", kurią parašė kun K. A. Matulaitis, M.I.C. Knyga turi 714 pusl., apie 50 šventųjų atvaizdų; ji yra įrišta kietais audeklo viršeliais ir kastuoja $5.00 su persiuntimu.
Knyga turi 365 šventųjų gyvenimo santraukas, surašyti kiekvienas dienos šventieji, kurių viso suminėta apie 6,000 vardų.
Tie gi šventieji, kurie veikė Lietuvoje, ar turėjo kurių artimesnių santykių su lietuviais, yra plačiau nušviečiami. Knyga parašyta lengva kalba, visiems suprantamai ir gali būti gražiausia dovana Jūsų giminėms bet kokia proga.
Su užsakymais siųskite $5.00 laiške šiuo adresu
"DRAUGAS"
2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, Ill.

ŠEIMA IR BENDRUOMENĖ

VYTAUTAS KAVOLIS, Madison, Wisc.

Kiekviena senųjų saugojama tradicija yra savotiškas mokslinis dėsnis, išvestas šimtmečių patyrimo, prieš šiuos laikus, kada tiktai mokslas pradeda skverbtis su savo objektyviais metodais į tokias intymias gyvenimo sritis, kaip šeima ir jos likimas. Šie tradiciniai dėsniai išreiškia tokias elgesio nor mas, kuriomis vadovaujantis, gyvenimas jas sukūrusioje ben druomenėje būna sėkmingiausias. Tradicijos padeda žmogui prisitaikyti prie savo aplinkos natūralinių ir socialinių — kultūrinių sąlygų.

Būdamas bendruomenės socialinių santykių apipavidalintas, žmogus mąsto, atsimena, veikia ir net vedasi tai, ką jo bendruomenė yra apibrėžusi, kaip mąstytina, atsimintina, veiktina ir vestina. Modernusis žmogus, susidurdamas su įvairiopomis kultūromis, turi palyginti daug pasirinkimo laisvės, kurią jis gerokai chaotiškai ir naudojasi. Tačiau ir jam galioja dėsnis, kad gyvenimas bendruomenėje yra sėkmingiausias ir labiausiai patenkinantis, jeigu gyvenama pagal savo bendruomenės papročius, definicijas, vertybes.

"Ne ta merga gera, kurios veidas gražus"

Be abejo, kiekvienos bendruo menės kultūra laiko būvyje kinta. Savo metu senovės lietuviai pirkdavę žmonas. Iki pat paskutinių laikų kaime buvo tikima, jog "ne ta merga gera, kurios veidas gražus, bet kurios rankos pūslėtos". Kaime buvo vedamasi, bent iki 19-to amžiaus, ne sentimentaliais, o racionaliais pagrindais; ir ne žmogiškajam, o ūkio interesui. Šį nusiteikimą vaizdžiai įamžino Žemaitė ir kiti. Šis nusiteikimas, keistas šiandien, buvo lietuviškos šeimos stiprybė...

Tačiau mūsų lietuviškame mieste (ir mūsų lietuviškoje Amerikoje) jau aiškiai buvo jieškoma kitų kriterijų sėkmingos šeimos sukūrimui, kaip pūslėtos rankos ir net kaip kraitis (betgi kaime sakydavo, nesukroveș kraičio, apie dukters išleidimą negalvok...). Mieste, kad utilitaristinis aspektas ir nebuvo išleistas iš akių, pagrindinių kriterių tapo žmogiškasis tarpusavio santykiavimas, meilės jausmas. Ir, įdomu, kad iš liaudies dainų grožio idealo savybių: geltoni plaukai, mėlynos akelės, raudonas sveikas veidas — pastaroji savybė visiškai iškrito, paveikta, galbūt, pudros, gal Cold Cream.

Pakitėjimai šeimų gyvenime

Nuo devyniolikto amžiaus šeima visuose pasaulio kraštuo se išgyveno žymių pakeitimų. Pramonės išsivystymo ir mechanizacijos (kitais žodžiais: garo mašinos) dėka, iš šeimos į fabriką buvo perkeltos tradicinės **gamybinės** funkcijos. Vis labiau į piliečių auklėjimą besikišanti valstybė, įvedusi privalomą pradžios mokslą, atėmė iš šeimos žymią dalį jos **auklėjamosios** funkcijos.

Socialinis draudimas pasisavino dalį jos **apsauginių** užduočių, ir komercinės perkamųjų pramogų įstaigos (kaip kinai), išvedė šeimos narius savo **pramoginių** pareikalavimų patenkinimo jieškoti už šeimos durų. Netrukus šiems keturiems svarbiems šeimos narius jungusiems intereso saitams, su silpnėjo šeimos vienybė. Visur, išskyrus Japoniją, pakilo skyrybų statistinės kreivės.

Pavojai naujame galvojime

Šeima ne vien susilpnėjo, bet ir savo charakteriu pakito. Ypačiai šiame krašte ji nebėra visų pirma socialinė institucija, kurios pirmoji prievolė bendruomenei ir kurios veikla todėl kaimynų stebima, kontroliuojama ir mėginama taisyti tokiomis efektyviomis didaktinėmis priemonėmis, kaip viešos apkalbos... Šeima yra tapusi dviejų (vėliau ir daugiau...) asmenų tarpusavio santykis, pagrįstas intymiu supratimu, vienas kito patenkinimu ir atjautimu. Visuomenė, pagal šią pažiūrą, į šeimos reikalus neturi kištis.

Toksai galvojimas turi savo pavojų. Visuomenė negali nesirūpinti tokio svarbaus savo sąnario kaip šeimos likimu. Ji negali nesikišti jau vien dėl to, kad kiekvienas skubotas ir neprotingas pasirinkimas, kiekviena klaida, gali atsiliepti, prisimenant šiandienines pažiūras į vedybas ir skyrybas, šeimos pairimu. Šis gi ne tik kainuoja bendruomenei teismo ir kt. esmiškai neproduktingas išlaidas, bet taip pat ir žaloja jos būsimuosius narius: pairusių šeimų vaikus. Iš pastarųjų visai teisingai laukiama asocialių ir net antisocialinių elementų.

Šviesti ir auklėti

Taigi, visuomenė šeimos reikalų negali išleisti iš akių, net ir pripažindama, kad šeima yra privatus ir individualus dalykas. Bendruomenės pareiga čia nėra versti, smerkti arba koliotis (kaip, deja, kai kam kartais užeina ūpas, pav., mišrių šeimų akivaizdoje). Bendruomenės užduotis yra šviesti ir auklėti. Bet pirm to ji turi išsiaiškinti, ko ji pageidauja ir ko esamose sąlygose ji gali tikėtis atsiekti.

Šeimos sėkmingumas šiandien mažiau negu bet kada pri klauso nuo tiesioginės bendruo menės sankcijos, ir nuo tokių pastovių ir solidžių interesų, kaip nuosavybė ar vaikai. Šeimos sėkmingumas **visų pirma** ir tiesiogiai priklauso nuo dvie jų žmonių tarpusavio santykio. Į šį santykį sprendžiamuoju balsu įeina trys svarbieji: dvasinis — intelektinis, jausminis, ir lytinis elementai. Labai klaidingai, išpūsto biologinių mokslų prestižo dėka, dažnai perdedama lytinio prisitaikymo svarba. Būdamas svarbus, jis nėra lemiantis. Jis ir pats apsprendžiamas pagrindinio faktoriaus, į kurį, kiek lietuvių kalboje buvo rašyta, tiek nuosekliai, beveik visur, nebuvo atkreipta pakankamai dėmesio. **Tradicinė kultūra — saugiausia užuovėja**

Šis pagrindinis dėsnis yra: **žmonių tarpusavio santykiai, jų išsiskleidimas, sėkmingumas ir patenkinamumas priklauso nuo tų žmonių kultūros, įgytos iš savosios (dvasinės bei fizinės) bendruomenės ir savo patyrimo.** Galvojimo ir elgesio formos, nusistatymai, pažiūros į kasdienius ir nekasdienius dalykus apsprendžia žmogiškojo santykio niuansus. Šeimos gyvenimui niekas daugiau negraso, kaip skirtingos kultūros, diverguoją moraliniai sprendimai. Kokį likimą galima pramatyti porai, kurių vienam nenatūralu, barbariška ir nuodėmė tai, kas kitam atneša didžiausio pasitenkinimo? — Jie niekad nesuras nuoširdaus, atviro ir šilto santykio, kuris kuone vienintelis laiduoja modernios šeimos sėkmingumą. Tradicinė kultūra, bendra abiem šeimos nariams, yra nuo latinė ir saugiausia šeimos užuovėja; patirtis, kaip ir mok slas, tvirtina, kad iš šios užuovėjos paslaptingos šalies Eldorado išplaukiančios jieškoti fregatos kartais grįžta sueižėjusiomis skeveldromis..

N. B. Šis str. yra įvedamasis į šeimos moralės ir mišrios šeimos problemų svarstymą, kurios yra ir bus mums aktualios ir kurių mokslinė analizė tūlą gal rimčiau paveiks, kaip geri patarimai.

Prievarta yra gimdytoja revoliucijos ir nusikaltimo.

—**Aristotelis**

KURIANAMAS ALIEJUS
KURIANAMAS ALIEJUS
UŽSISAKYKITE ŠIANDIEN
GROSSMAN FUEL OILS
Quality Fuel Oil
Metered & Filtered
SKUBUS, PATIKIMAS PATARNAVIMAS
1213 Beacon, East Chicago
Tel. East Chicago 4013

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
visus mokesčius čia sumokėjus
•
100% apdrauda
•
DRABUŽIAI
VAISTAI
ir t. t.
•
Jūsų giminės gauną be jokių jiems išlaidų
CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 S. State St. Chicago
TEL. WABASH 2-9354
Atdara šeštadienį iki 1:30 popiet

SKANIO
HOLLAND HERRING
Tvirtos • Minkštos
Pieninės ir Maišytos
Vienintėlės silkės pasaulyje sudarytos ir sūdytos jūroje. Norėdami geresnių—daugiau vitaminų ir mineralų, pirkite tikrąsias holandiškas silkes.
VELTUI! Gaukite naują 1952 m pamokymų knygelę savo vietinėje grosernėje ar skanėstų krautuvėje, arba rašykite: Holland Herring Fisheries Assn., 328 Bond Ave., N.W., Grand Rapids, Mich. 11

ĮVAIRENYBĖS

Priemonės prieš dvasios ligas

Jau 1938 m. du amerikiečiai pastebėjo, kad kraujas ir nugarkaulio skytis turi tam tikros rūgšties, acidosis. Vėlesni šitų gydytojų tyrimai parodė, kad minėta rūgštis sveikuose ir pakrikusių nervų žmonėse yra skirtinga. Šitų tyrimų paskatinti, šizofremikams ėmė pri rašinėti specialias dietas, kurios acidosis rūgštį kraujuje ir nugarkaulio skystyje padidina. Paaiškėjo, kad nuo šios dietos šizofremikai lengviau pasveiksta.

Atominiai sprogimai ir televizija

Iš Naujosios Meksikos pranešama, kad įvykę Nevados dykumose atominiai sprogdinimai maždaug 24 val. pakenkė apylinkės televizijos programoms. Ilgoką laiką ekrane matėsi dėmės ir neaiškumai.

Televizijos aparatai SSSR

Paskutinėje savo kalboje, spalio revoliucijos proga, vyriausias sovietinis MVD-istas Berija burbtelėjo, girdi, greitu laiku būsianti išvystyta masinė gamyba šaldytuvų, skalb. mašinų ir televizijos aparatų. Įdomu, ką sovietai pasiryžę rodyti per tą savo televiziją, o gal pats "draugas" Berija pasiryš išeiti scenon, maždaug, kaip toj, dar iš pirmo bolševikmečio užsilikusioj dainuškoj:

..."Šoka Berija čardašą,
blizga durklas dantyse.
Bravo! — rėkia Mikojanas,
— tai žvalumas, tai drąsa!

Politikas galvoja apie sekančius rinkimus; valstybinin-kas — apie sekančią generaciją.

—**J. F. Clarke**

PLATINKITE "DRAUGĄ"!

SOPHIE BARCUS RADIO PROGRAMA
Iš WGES stoties — Banga 1390
PIRMAD. iki PENKTAD.
8:45 iki 9:30 val. ryte
ŠEŠTAD. 8:30 iki 9:30 val. ryte
LIETUVIŠKOS VAKARUŠKOS iš tos pat stoties PIMADIENIO vakare nuo 7 iki 8 val.
CHICAGO 29, ILL.
Tel HEmlock 4-2715
7121 SO. ROCKWELL ST.

Dėmesio Namų Savininkai!
ALKASINĖJIMŲ PATARNAVIMAS
Sutvirtinimams Pagrindams, vandens ir kanalizacijos reikalams, vandens nuleidimui, iškošimui, ir panašiems reikalams.
H. BECHSTEIN
Phone TInley Park 341

ALBINAS BENIULIS
ATLIEKA PERKRAUSTYMUS
ir įvairių daiktų pervežimus. Taip pat persiunčiame į užsienį pakietėlius įvairaus maisto.
Krieptis:
2554 SO. HALSTED STR.
Tel. DAnube 6-3245

DĖMESIO, NAMŲ SAVININKAI!

Jei esate SUSIKIMŠĘ...
Tad LAIKAS REMONTUOTI
- Uždari porčiai
- Pastogėje ir rūsy butai
- Stogų dengimas, sienų apmušimas ir pataisymai
- Pilnas įrengimas virtuvių ir vonių

ĮRENGIAME IR SUMODERNINAME
Apdengsime sienas ir grindis koklinėmis plytelėmis ir įrengsime kanalizacijos — vandentiekio reikmenis
Padidinkite savo gyvenamas patalpas įrengdami DAR VIENĄ KAMBARĮ PASTOGĖJE
Nemokami apskaičiavimai — Lengvos sąlygos Mieste ar priemiesčiuose
HENRY CONSTRUCTION, Inc.
Prekiaukite tiesiog su kontraktorium — Sužinokite mūsų kainas pirmiau
4554 North Clark St. LOngbeach 1-4395 Adara kasdien 9-9 Sekmad. 1-4

SKANŪS PIETŪS
UŽEIKITE PAVALGYTI Į
NICK'S COCKTAIL LOUNGE
Steikai, Vištiena, Shrimp'sai šeštadienio vakare!
APRŪPINAME POBUVIUS
Atsivežkite šeimą bei savo draugus
1382 Sheridan Road North Chicago, Ill. Tel. Majestic 2241

GARAŽAI PASTATYTI PAGAL UŽSAKYMĄ
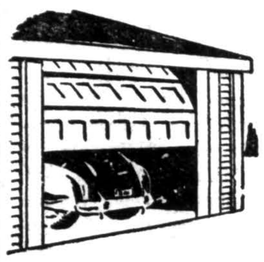
BET KOKIO STILIAUS —
BET KOKIO DYDŽIO
Kartu su cementinėmis grindimis
"Douglas Fir" išorinės sienos
Stogas priderintas prie jūsų namų
Su naujomis, greit atsidarančiomis — pakeliamomis (overhead) durimis, kurias kiekvienas vaikas gali atidarinėti. Lengvos ratos
IŠSIMOKĖJIMAS TRIMS METAMS
Pagal užsakymą namai statomi už žemiausią kainą
PATZ and McDANIEL BUILDERS
GARY 4-4133

SOTUS ALKANAM PADĖK!
Per AID OVERSEAS, Inc.
3133 S. Halsted St. Chicago 8, Ill.
Tel. DA. 6-3859
Aid Overseas Inc. siunčia maisto siuntinius į visas 4 Vokietijos zonas ir kitus Europos kraštus išskyrus SSSR. Siuntiniai yra pilnai apdrausti nuo dingimo.
Maisto siuntiniai pakuojami Europos sandėliuose, o užsakymai iš Chicagos siunčiami AIR MAIL. Užsakant didesnius kiekius duodama nuolaida. Pristatoma laike 15-20 dienų.

Siuntinys Nr. 1 — $6.70
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. salami dešros
2 sv. (be 2 ozs.) kenuoto bekono
1 dėžutė (400 gr.) margarino

Siuntinys Nr. 3 — $6.20
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
1 sv. kiaulienos mėsos

Siuntinys Nr. 6
A. 10 svarų cukraus $2.60
B. 20 sv. cukraus $4.70

Siuntinys Nr. 7
A. 10 sv. balt. kviet. miltų $2.50
B. 20 sv. balt. kviet. miltų $3.90

Siuntinys Nr. 10 — $6.50
2 sv. rūkytų lašinių
1 sv. degintos kavos
2 sv. margarino
2 sv. kiaulinių taukų
1 sv. kakavos
1 sv. šokolado

Siuntinys Nr. 12 — $6.40
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
1 sv. degintos kavos
1 sv. kakavos
1 sv. šokolado
2 sv. cukraus

Siuntinys Nr. 14 — $5.70
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. cukraus
1 sv. marmelado
1 sv. kiaulienos mėsos
2 gabalai tualetinio muilo

Siuntinys Nr. 19 — $9.95
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
1 sv. degintos kavos
2 sv. kakavos
1 sv. šokolado
4½ sv. cukraus
2 gabalai tualetinio muilo

Siuntinys Nr. 24 — $11.50
5 sv. rūkytų lašinių
3 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
2 sv. šokolado
2 sv. marmalado
2 sv. sūrio 40% riebumo
1 sv. degintos kavos
2 sv. kakavos

Siuntinys Nr. 25
B. 9 sv. gryn. kiaulinių taukų — $5.25
C. 15 sv. gryn. kiaulinių taukų — $8.00

Siuntinys Nr. 93 — $8.50
5 sv. kiaulinių taukų
1 sv. degintos kavos
2 sv. šokolado
2 sv. kakavos

Siuntinys Nr. 94
B. 8 sv. bičių medaus — $5.00
I. 5 sv. margarino — $3.70

TAUPYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki $10,000.00 — by an Agency of the United States Government.
KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas.
KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą.
KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.
KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.
Del paskolų geresnėm sąlygom, perkant arba statant nama, visada pasimatykite su mumim. Mūsų turtas yra virš septynių milijonų dolerių — $7,000,000.00.
CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
6236 South Western Avenue GRovehill 6-7575
J. PAKEL — Prezidentas

Guaranteed by Good Housekeeping
IN WHY AS ADVERTISED THEREIN
Raytheon tv
IT'S FUTURIZED!

Rectangular 16 inch. Table $199.95
Rectangular 17 inch. Table $229.95
Rectangular 20 inch. Table $279.95
Rectangular 17 inch. Console $299.95
Television, Radio-Phonograph combination $399.95
Nepadarysite klaidos pirkdami Televizijos Aparatą iš Budriko. Patelefonuokite CAlumet 5-7237, o jums Budrikas pristatys Televiziją į namus išbandymui DYKAI. Lengvi išmokėjimai, tik 25c į dieną, įmokant 15 nucšimtį rankpinigių. Krautuvė atidara pirmadienio ir ketvirtadienio vak.
JOS. F. BUDRIK
INCORPORATED
3241 So. Halsted Street Tel. CAlumet 5-7237
Lietuviška Budriko radijo programa transliuojama kas sekmadienį 5:30 P. M. vakare (Chicagos laiku) iš 50 tūkstančių watts jėgos WCFL stoties, 1,000 kilocycles.

A. ŠKĖMAI – 40 METŲ

Rašytojui, dramaturgui, režisoriui A. Škėmai suėjo 40 m. amžiaus. Teatro, dramos reikalai pas mus prašosi didesnio dėmesio. Todėl, sukakties proga, kreipėmės į A. Škėmą, prašydami jo autobiografinių žinių ir patiekdami keletą klausimų. Gautąją medžiagą čia ir spausdiname.

Red.

A. Škėma

Autobiografija

Esu gimęs du kartus. Oficiali gimimo data: 1911 mt. lap kričio 29. Tikroji — 1910 mt. lapkričio 29 d. Du kartus mane pagimdė mano tėvas, nutaręs ilgiau pasinaudoti vaikų priedu. Neturėjau metrikų, jie liko gimimo vietoje, Lenkijoje, Lodzės mieste, kur mano tėvas, rusų įsakytas, mokytojavo ir, tuo būdu, šią kuklią valdžios apgavystę legalizavo Kaišiadorių valsčiaus valdyba.

Pirmieji kūdikystės prisiminimai nėra perdaug dramatiški. Karlsbado kurorte (ten mano motina gydė inkstus), vienas simpatingas austras davė man vyšnių, mes važiavome keltuvu į kažkokį apyaugštį kalną. Labai bijojau žmogaus kaukuolės, kurią tėvas slėpė spintoje (jis buvo gamtininkas), ir retkarčiais rodydavo kaip diržo pakaitalą. Kiek vėliau, kas rytą, jis užvoždavo ant manęs šalto vandens kibirą ir valgydino rūgščiu pienu. Todėl nebijau slogų, turiu gerą virškinimą, ir mano dešinė koja nereaguoja į gydytojo taukšėjimus plaktuku.

Kiek dramatiškesnė mano vaikystė Rusijoje, į kurią pabėgome Pirmajam Pasauliniam karui prasidėjus. Karo metu mane gąsdino baisiais filmais ir vaikų žaidimais Voronežo mieste. Prisimenu Stenką Raziną, kuris įmetė į vandenį gražią karalaitę ir šviesiaplaukį berniuką, kurs reikalavo, kad išgerčiau stiklinaitę smėlio.

Revoliucijos paunksmėje

Revoliucijos metu gyvenome Ukrainoje. Vieną vakarą į mūsų butą įsiveržė girti raudonieji, vos nenušovė tėvo ir buvo nusiteikę išprievartauti motiną. Šią nemalonią mūsų šeimai situaciją pakreipė į gerąją pusę vienas latvis. Mano žaidimai tarpo revoliucijos paunksmėje. Mes, vaikai, sukdavome gatvėje ant žibintų pakartus baltųjų ka rininkus ir subtiliai keikėmės. Mes valgėme žmychą (saulėgrąžų sėmenų liekanos, iš kurių išspaustas aliejus) supuvusius obuolius ir kitką. Mes vogėme bulves, ir vienas ūkininkas mirtinai užpliekė lazda vieną mano sėbrą.

Į Lietuvą mūsų šeima grįžo 1921 mt. Netrukus man iškrito pusė dantų (gal nuo žmycho). Netrukus nustojau savo motinos. Ją mylėjau. Ji mokė mane kalbų ir vakarais pasakodavo keistas improvizacijas. Mano motina neišlaikė revoliucijos meto. Ji išėjo iš proto. Baigiau keturklasę Radvyliškyje ir "Aušros" gimnaziją Kaune. Tik per išleidžiamuosius egzaminus išvengiau pataisos iš matematikos. Skaičiau Kantą, Šopenhauerį, Bebutovą, E. Wallace ir kt.

Meilė lavonams

Baigęs gimnaziją, 1929 mt. įstojau į medicinos fakultetą, nes nutariau būti praktiškas. Dėja, iš medicinos teišnešiau meilę lavonams, kas ir šiandien atsiliepia mano kūryboje. Tada pasukau teisės kryptimi. Negaudamas tarnybos (buvau ne alikimas), duoną bei teisę į mogas užsidirbdavau abejotinai teisėtais būdais: lošiau rtomis, biliardu, ir žygiuovau iškilmingose laidotuvėse lia karsto, apsivilkęs gedulinis rūbais su žibintu rankose. tai man mokėjo 5 litus ir trukus įstojau į F. Sipavičiaus vedamą dramos studiją. 1936 mt. buvau priimtas į Kauno Valstybinį Dramos Teatrą. Vaidinau vyrukus su alebardomis, padėklais, jaunuoliškus senius, žiogus, kiškius ir kitokius faunos bei homo sapiens atstovus. 1938 mt. vedžiau Janiną Škėmienę. Jai esu dėkingas už visokeriopą paramą studijuoti teatro meną. 1940 mt. įsigijau dukterį Kristiną. Tais pačiais metais mano atlyginimas jau siekė 120 litų į mėnesį. Gerai, kad Kultūros Departamento dr. A. Juškos ir rež. R. Juknevičiaus pastangomis buvo įkurtas Vilniaus Valstybinis Dramos Teatras. R. Juknevičius patikėjo man svarbesnius vaidmenis ir patarė lavintis režisūroje. Tuoj pat Vilniaus teatrą užgriuvo pirmasis bolševikmetis. Šiaip taip laviravau tarp baimės ir nuovargio. Su aktoriu J. Gustaičiu redagavau sieninį teatro laikraštį. Vieną dieną buvau įspėtas tūlos draugės Zinos dėl humoristinio laikraščio redagavimo. Iš jos tono supratau, kad bolševizmas — nejuokai. Išvežimų dieną vaidinau linksmą vaidmenį spektaklyje vaikams. Salėje buvo keli žiūrovai. Užkulisyje — mirtina tyla. Gatvėje stovėjo sunkvežimis, į kurį sugrūdo surištomis rankomis du puikius vyrus, teatro darbininkus. Šis momentas galutinai mane įtikino grotesko ir tragizmo paralelizmu. Tuoj pat su žmona išvykau į A. Panemunę (pas mano tėvą, kurs globojo Kristiną), ir apie savaitę šaudžiau į besivalkiojančius apylinkėse bolševikus. Šaudžiau nevikriai, bet su pakankamu civiliokui entuziazmu.

Ribotas heroizmas

Vokietmečiu, Vilniaus Teatre pastačiau Fodoro "Lopšinę", Alanto "Buhalterijos klaidą", "Vaidilos" Teatre, Appelio "Gertrūdą" ir suvaidinau eilę vaidmenų. 1943 mt. mano pirmoji pjesė "Julijana" buvo įtraukta į Vilniaus Teatro repertuarą, bet vokiečių cenzūra jos nepraleido, apkaltindama formalizmu.

1944 mt. kartu su šeima sėdėjau prie Kybartų akt. J. Palubinsko giminių globojamas ir laukiau — dievai žino ko. Ten pat man paaiškėjo, kad mano heroizmas ribotas. Vienas buvęs lietuviškos kariuomenės kapitonas pasiūlė man keliauti į Žemaitiją, pas besiorganizuojančius partizanus. Neišlaikiau šito žygio ir su šeima atsidūriau Vokietijoje. Todėl skeptiškai vertinu išeivijoje esančių kariškių skelbiamą heroizmą: jis nėra pirmos rūšies. Pirmaeiliai herojai žuvo ir žūsta Lietuvoje. Gal, dėl netinkamos kondicijos, treningo stokos ir reikalingumo svetur — pateisinama civilinių Lietuvos gyventojų išeivija. Bet, jie tebus antraeiliai herojai. Kartais, aš prisimenu mano kapitono riestanosį veidą. Jis įsidėjo į kišenes kelis sumuštinius, užtaisytą pistoletą, dvi ropes, ramiai atsibučiavo su šeima, ir nužingsniavo pavojingais keliais, tarytum į manevrus.

Vokietijoje ir Amerikoje

Vokietijoje vargau ir slėpiau si nuo bombų, kaip ir daugelis. Atėjus amerikiečiams dirbau įvairiuose meniniuose sambūriuose (Augsburgo Dramos Teatras, Hanau "Atžalynas", Meno ansamblis "Sietynas", meno ansamblis "Dainava", literarinis kabaretas "Klumpė" ir kt.). 1947 mt. leidykla "Patria" išleido mano novelių knygą "Nuodėguliai ir kibirkštys", kurioje tilpo ir vienaveiksmė pjesė "Vieną vakarą". 1948 m. žurnalas "Aidai" išspausdino draminę legendą "Živilė". Mano literatūriniuose bandymuose didelį vaidmenį suvaidino poeto ir kritiko H. Radausko pastabos. Jos buvo žiaurios, bet teisingos.

Amerikoje bandau padėti Amerikai dirbdamas fabrikuose, kaip ir daugelis. Gerai, kad jaunystėje domėjausi sportu. Blogai, kad neįsidėjau į galvą vieno žymaus Vilniaus aiškiaregio žodžių ir nesimokiau anglų kalbos. Džiaugiuos, kad už nuspaustą pirštą fabrike man buvo išmokėta kompensacija. Įsigijau radijo aparatą su F. M. bangomis, fonografą su mėgiamų kompozitorių kūriniais ir keletą vertingų meno leidinių. Atseit, pasaulyje tebegalioja pusiausvyros dėsnis. Mano amerikinė veikla kultūrinėje srityje žinoma iš laikraščių.

Keletas klausimų?

1. **Kas jus labiausiai palenkė į draminę kūrybą?**

— Pirmiausia — susižavėjimas mano tėvo dramine kūryba. Jis rašė patriotines dramas, ir pats jas statė būdamas Amatų Mokyklos direktoriumi Kaišiadoryje (stebiuos, kad jis nėra įtrauktas į Rašytojų Kalendorių). Mane priblokšdavo jo režisūriniai efektai. Aktoriai scenoje kirsdavo tikrus rugius, speciali mašina paleisdavo pūkus vaizduojančius sniegą, ir pūkai prilipdavo prie puošnių, pirmos eilės žiūrovų, drabužių (pirmoje eilėje sėdėdavo, kaip paprastai, garbingi miestelio atstovai: klebonas, notaras, policijos vadas ir įvairios bei puikios ponios). Veikalo herojė skandindavosi skylėje grindyse(Nemune), ir ten pat (skylėje) tupintis berniukas kilsterėdavo selterio butelį, ir iš jo tyško vandens lašai nuo paskenduolės kūno. Šitie efektai, ir man, ir daugeliui, išspausdavo estetinio pasigerėjimo ašaras. Antra — piniginis nepriteklius. Pradėjau rašyti radijo vaidinimus. Pats juos režisuodamas ir juose vaidindavau. Trečia — draugų patarimai rašyti sau. Taip gimė pjesė "Julijana". Rašyti sau — man patiko.

2. **Kaip jūs sudarote sau siužetus ir charakterius?**

— Siužetų — tūkstančiai. Jei rašytojas turi šiokią tokią vaizduotę, jis neverks dėl siužeto. Svarbu ar siužetas tinka rašytojo pasirinktajai tematikai ir jo pasaulėžvalgai (jeigu jis ją turi). Is kituose menuose, ir draminėje kūryboje, nemėgsta "objektyvinio", "taip kaip gyvenime", vaizdavimo būdo. Jis kvepia "vaizdeliu", pasyvumu, pritaikomąja strauso ramybe ir individualybės stoka. Dažniausia, šitos rūšies darbai būna nemeniški. Rašytojas privalo laužti bet kurią tematiką per jo gyvenamosios epochos prizmę, ir jo požiūris į ją — neišvengiamas. Mūsų geruųjų rašytojų veikaluose, kur tematika nedabartinė, tarytum išbraukianti savąjį "aš", visdėlto atsispindi dabartinė epocha ir rašytojo reakcija per ją. Todėl jie eina po ranka su rašytojų veikalais, kur sprendžiamas "aš" visatoje. Dabartinio herojaus reikalauja Sruoga savo istorinėse dramose, dabartinė nostalgija sunkiose iš Nykos-Niliūno simfonijų ir Nagio nak tų, ir dabartinę, gražaus ir žūstančio pasaulio mohikanišką strėlę paleidžia į dangų Radauskas. O jie tokie tarpusavy skirtingi.

Reikia tik praplaukti pro Scilę ir Charibdę. Nesudužti į uolas. Šitos uolos — abejotinos momento dogmos arba senųjų dogmų isteriškas pritaikymas dabarčiai. Būti savo epochoje ir būti amžinoje žmogaus gyvenimo tekmėje — kiekvieno padoraus rašytojo uždavinys. Esu pesimistas. Tačiau tikiu Žmogaus, iš didžiosios raidės, verte ir jo galėjimu išsilaikyti šlykščiausiose situacijose. Pagal tai formuoju savo siužetus ir surandu charakterius. Dar stengiuose konstatuoti savo dramas taip, kad jų architektonika daugiausia atitinktų mūsų epochą.

3. **Kokiomis aplinkybėmis jums geriausiai sekasi kurti?**

— Galvoju, kad pakenčiamai kurčiau A. Panemunėje, mano tėvo vasarnamyje, prie Nemuno. Neblogai būtų ir Palangoje, retkarščiais žvilgterėjus į jūrą. Pagaliau pasitenkinčiau ir pakaitalais. Sakysime, Kalifornija ar Florida. Deja, aplinkybės pasirenka mane, o ne aš jas. Išsitreniravau kurti šapoje darbo metu. Namie belieka tik užrašyti.

Tik, mano bosai, kiekvienoje šapoje nutaria, kad esu padorus, bet neprogresuojantis darbininkas. Toks — simpatingas laukinis.

4. **Kodėl yra toks badas draminių veikalų lietuviškiems profesionalų ir mėgėjų teatrams? Ką reikėtų daryti jam pašalinti?**

— Dramos veikalų badas prilausuo nuo bendros situacijos. Apie tai pakankamai prirašyta laikraščiuose ir žurnaluose. Mano kuklia nuomone, kaltė krinta ir dramaturgams, ir mūsų vadovaujamoms institucijoms. Kai kurie mūsų dramaturgai, ir, apskritai, kai kurie rašytojai, nesidomi dabartine, juos supančia, kultūra. Todėl toks ryškus kontrastas tarp besiveržiančių ir rezignavusių. Rezignavusieji savo blogus dar belius įdeda į puošnų karstą. V. Kudirkos žodžiai "iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia" muša per galvutes tuos, kurie galvoja, kad iš viso reikia rašyti praeitiniu, išbandytu pseudopatriotiniu būdu. Šitaip iškilmingai save belaidojant būna linksmų nutikimų. Rašytojų draugijoje sutūpia patentuoti grafomanai, laikraščiai spausdina neregėto kvailumo rašinius, o jury komisijos pripažįsta europėjinio mąsto to kias kreivizones, kurias nepriklausomoje Lietuvoje talpintų nebent "10 centų". O besiveržiantieji žengia puikiai. Jų darbuose juntama vakarų kultūros ir lietuviškumo sintezė (čia jau vėliavą neša poetai).

Dramų badas juntamas ir todėl, kad bandantieji jas rašyti, nemoka jų konstruoti. Drama – lyg Maillolio skulptūra. Ji gali būti moderniai paremta kriukiais, kaip Salvador Dali figūros. Bet, nepadoru lipdyti masę, kuri tuojau subyra, ir stebėtojas suranda, tai pirštą, tai nosies, tai kurios kitos kūno dalies, nuolaužas. Dar dramaturgas privalo pažinti teatrą. (Viešpatie, kokios senos tiesos!). Nebūtina, kad dramaturgas būtų aktorius. Bet, būtina, ir teoretiškai, ir praktiškai, pažinti teatrą. Kitaip... Vienas dramaturgas dar Vokietijoje rašė dramas, kurios scenoje eitų po 6 valandas. Kitas — išvesdavo ir įvesdavo savo herojus, maždaug, šitokiu būdu: 'Ei, Jonai, bėg laukan, matai, karvė rūtų darželį trypia". "Taigi, ėjau pro šalį, pamačiau žiburį, ir užėjau". Anot, Valančiaus, ką veiksi neužėjęs.

Mūsų vadovaujamos institucijos šauniai rūpinasi kova dėl Lietuvos išlaisvinimo. Jos Vokietijoje rūpinosi išeivio fizine egzistencija. Dabar kultūrininkai palikti raumenų malonei. Dar išsilaiko reprezentuojantieji save svetimiesiems. Norintieji reprezentuoti save saviesiems murkdosi kovos už laisvę klam pynėje ir rimtai svarsto pomirtinio gyvenimo problemą. Bijau, kad mūsų valdžia atsidūrusi laisvoje Lietuvoje išgyvens nemalonias akimirkas. Pusė jos pavaldinių kalbės rusiškai, pusė — angliškai.

Ką reikia daryti?

Rašyti pakenčiamas dramas ir įsisąmoninti, kad kultūrininkų palaikymas nėra labdarybė, o būtinas mūsų egzistencijos reikalas.

5. **Ką toliau planuojate kurti?**

— Galūtinai sutvarkiau savo dramą iš pirmojo bolševikmečio "Paskutinis tardymas". Ji iškilmingai guli stalčiuje. Atidaviau leidyklai "Terra" Chicagoje prozos veikalą "Šventoji Inga". Atrodo, kad dramas rašyti neverta. Bandysiu verstis proza. Esu užmanęs ilgesnę apysaką "Vilnius mano miestas". Tuo tarpu sėdžiu Brooklyne prie šeimos židinio ir dairausi darbelio. Kur galima galvoti, kur bosas nepiktas, kur būčiau simpatingas laukinis.

LIETUVIŠKI

Kalėdų sveikinimai, pašto ženklai, rankdarbiai
KALĖDŲ DOVANOS
Elektriniai traukiniai, judantieji žaislai, bengalinė ugnis. Lietuviška prekyba

RIČARDAS ESTKA
1635 W. 63rd St.
Atdara ir sekmadieniais

TELEVIZIJOS IR RADIJO
TAISYMAS — PARDAVIMAS
Tel.: DAnube 6-6887
DAINA TELEVISION CO.
3120 So. Halsted Street

LAIKAS BĖGA
Kalėdų Šventės jau čia pat

Ateikite ir pasirinkite Kalėdoms dovanas pas Budriką.

Astrologiškai kalbant, žmonės minėjanti dabar gimtadienį, paeina po ženklu Saggitarius. Jie myli keliauti, pažįsta įstatymus, finansus, politiką ir myli gimtadienio dovanas.

Kalėdinės atvirutės su lietuviškais sveikinimais, rekordai (plokštelės), rašomosios mašinėlės, laikrodėliai amerikoniški ir šveicariški, auksiniai žiedai, deimantiniai žiedai, auksinės rašomos plunksnos, perliniai karoliai, gražios spilkutės, kryželiai, lenciugėliai, elektriniai laikrodėliai, sidabriniai stalo setai — peiliai, šakutės, šaukštai; elektrinės britvos, toasteriai,j lempos, televizijos aparatai, radijos, siuvamos mašinos, skalbiamos mašinos, prosijimo mašinos; elektriniai ir gesiniai pečiai, elektriniai šaldytuvai, dulkių valytuvai, namams baldai, minkštos kėdės, hotelio lovos, miegamojo kambario setai, karpetai (kilimai). Viskas kas reikalinga namams rasite čionai pas Budriką. Ypatingai kada dabar eina antros krautuvės užsidarymo išpardavimas, parduodama su didele nuolaida ir lengvais išmokėjimais.

JOS. F. BUDRIK, Inc.
3241 So. Halsted Street
CAlumet 5-7237

Krautuvė atidara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais.

Budriko lietuviška radijo programa leidžiama kas sekmadienį 5:30 P. M. vakare Chicagos laiku iš WCFL radio stoties, 1,000 kilocycles.

VISKO UŽTEKTINAI — TUOJAU PRISTATOM
Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.
Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą.
GAMINAME BALDUS IR PAGAL UŽSAKYMĄ

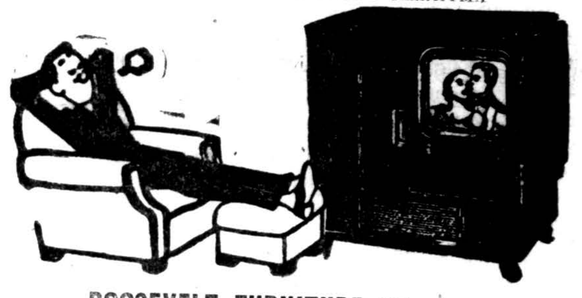

ROOSEVELT FURNITURE CO., Inc.
LIETUVIŲ KRAUTUVĖ
2310 WEST ROOSEVELT RD. SEeley 3-4711
Atidara Pirmadienio ir Ketvirtadienio vakarais iki 9:30
Sekmadieniais nuo 11 val. ryto iki 4:30 po pietų

TAUPYKIT REGULIARIAI, KAD TURETUMET PELNO...
TAUPYKIT PAS

UNIVERSAL SAVINGS
& LOAN ASSOCIATION
1800 So. Halsted St. Chicago 8, Illinois
Telefonas: HAymarket 1-2028.

Valandos: Pirmadieniais, antradieniais ir penktadieniais nuo 9 ryto iki 4 valandai vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9 ryto ik 8 val. vakaro. Trečiadieniais ir šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 12 vidudienio.

NAUJOS KNYGOS

Prof. Dr. L. Gonzaga Da Fonceka, MARIJA KALBA PASAULIUI, Fatimos paslaptis ir jos reikšmė pasauliui, 264 pusl. $2.00
G. Tulauskaitė, PO SVETIMU DANGUM, eilėraščiai $1.00
A. Baronas, ŽVAIGŽDĖS IR VĖJAI, novelės, 238 pusl... $2.00
J. Jankus, PIRMASIS ROPESTIS, novelės, 214 pusl. $2.00
J. Savickis, RAUDONI BATUKAI, novelės, 134 pusl. $1.50
J. Kėkštas, RAMYBĖ MAN, eilėraščiai $0.80
Nello Vian, ŠV. ANTANAS PADUVIETIS. Kokia galinga šviesa žerėjo Šv. Antano mokslas ir Dievo Žodis pamoksluose, rasite šioj knygoj, 144 pusl. $1.00
Landsbergis-Mekai-Lėtas, PROZA, novelės, 128 pusl. $1.25
H. Radauskas, STRĖLĖ DANGUJE, eilėraščiai, 110 pusl. $2.00
L. Z. Ledėnas, MINIJANAS, poema, 64 pusl. $1.00

Užsakymus su pinigais siųskite
DRAUGAS
2334 So. Oakley Ave.
Chicago 8, Ill.

Įsigijimui geresnių baldų ir namų reikmenų, lankykite savo kaimyninę krautuvę. Jūs visuomet galite pasitikėti, kad būsite teisingai aptarnauti ir už žemesnes kainas. Pas mus yra garsių firmų kaip Universal Gas plytos, Englander, Sealy ir Columbia lovų spiruoklės ir matrasai ir daugybė kitų žymių firmų gaminių, kurie yra perdaug skaitlingi, kad juos galėtume čia išvardyti.

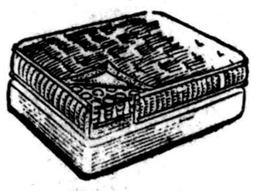

SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 South Western Avenue
Atidara pirmadienių ir ketvirtadienių vakarais iki 9:30 ir sekmadienį nuo 11 val. dieną iki 5 val. vak.

"Draugė" rasite vėliausių, geriausių žinių

Biznieriams apsimoka skelbtis "Draugė".

Gautas nedidelis kiekis
FAUSTO KIRŠOS
"TOLUMOS"
Knyga gausiai ir gražiai iliustruota originaliais dail. Viktoro PETRAVIČIAUS lino raižiniais.
Tai tikras poezijos ir grafikos meniškas derinys. **Kaina $1.50**
Užsakymus su pinigais siųskite:
Užsakytos knygos pasiunčiamos paštu
"DRAUGAS", 2334 S. Oakley Ave. Chicago 8, Ill.

PROF. STASYS ŠALKAUSKIS

KONRADAS JUŠKA, Great Falls, Mont.

Šių metų gruodžio 4 d. sueina lygiai 10 metų nuo mirties mūsų didžiojo mąstytojo, pedagogo ir auklėtojo prof. Stasio Šalkausko. (gimė 1886, mirė 1941. XII. 4. Filosofijos, pedagogikos profesorius V. Didž. Universitete, Kaune, veliau šio u-to rektorius). Jo veikla, mokslas ir filosofija jį iškėlė ir išskyrė iš daugelio mūsų didžiųjų asmenų tarpo. Jo dvasinė kultūra, jo gili meilė savo kraštui, tėvynei Lietuvai kažin ar randa sau palyginimą mūsų istorijoj. Tiesa, daug kas buvo patriotu, gerbė ir mylėjo savo šalį. Tačiau Šalkauskio meilė pasireiškė kaip visos asmenybės nukreipimas, jos darnus išvystymas savo tautos tarnyboje. Ir su žiburiu jieškodami ir labai norėdami jo patriotizme rasti dėmių ar šešėlių, nerasime. Būti patriotu Šalkauskiui reiškė būti ne tik augštos kultūros žmogumi, bet ir aktyviu Lietuvos meilės skelbėju. Todėl jį regime kaip katalikiškos veiklos vedėją, jaunuomenės, a-kų organizacijos nuoseklų formuotoją, šios organizacijos ideologą ar budrų visuomeninių reikalų sekėją. Visuomenės gyvenimas ir Šalkauskis atrodė buvo tapę vienas: visuomenės žaizdos, katalikų reikalai Lietuvoje ir pasaulyje drauge buvo ir didieji Šalkauskio rūpesčiai. Tad čia jis ir pasireiškė kaip tautinės, taip ir religinės kultūros apaštalas.

Tačiau šalkauskiškasis apaštalavimas daug kuo skyrėsi nuo tradicinio apaštalo pareigų bei priemonių suvokimo.

Kat. Bažnyčia pilna religija žėrinčių pavyzdžių, bet Šalkauskis ne vieną jų prašoka savo apaštalavimo brandumu. Ilgai buvo manyta, kad religija yra daugiau ar vien širdies reikalas, net didieji asketai vilkosi ašutines pergalėti pasauliui ir iš jo pabėgti; gi Šalkauskis reikalavo, kad religija nebūtų išskirta nė iš vienos gyvenimo srities. Mokslas ir menas, literatūra ir visa žmogaus kūryba turi būti persunkta, perdvelkta religinės šviesos spindulių. Čia Šalkauskis iškyla kaip modernus ir kultūringas [illegible] tėvynei Lietuvai taip labai reikėjo jos atbudime ir stiprėjime. Todėl Šalkauskis turėjo plačią veiklos dirvą, kurioje darbavosi, triuso ir kentėjo iki gyvenimo pabaigos. Jo gyvenimo siūlas nutrūko 1941. XII. 4, kada mūsų tėvynėje vėl apsiniaukė dangus, šalį prispaudė vakarų tironas.

Tauri Šalkiauskio asmenybė nemirė. Iš mūsų tarpo ji tik pasitraukė, palikdama mus kovoti ir dirbti dėl Lietuvos ir dėl Bažnyčios. Todėl jo mirties sukaktuvių minėjimas turėtų būti gyvas prisiminimas, ką jumums yra pasakęs ir mokęs. Savo tarpe turime jo buvusius mokinius, kurie ne tik iš raštų, bet ir iš gyvo kontakto su juo, jį gerai prisimena. Tad ar nebūtų pareiga Šalkauskį mums parodyti tokį, koks jis buvo? Ar nėra pareiga pasirūpinti, kad jo paveikslas nebūtų laiko užmarštin nustumtas? Būtų laukiama išsami jo gyvenimo ir mokslo studija. Buvusių jo mokinių žodžiai apie šį mokytoją ir auklėtoją būtų labai vertinga ne tik istorinė medžiaga, bet taipogi didelė dovana jaunajai ir pačiai jaunesnei kartoms, o taipgi ir ateičiai. Dargi svarbu ir todėl, kad Šalkauskio priminimas, jo ryškus nušvietimas būtų daugeliui stiprybė tremties dienose. Šalkauskis buvo idėjos žmogus, ko mes šiandien labai pasiilgstame aplinkoje. Jo asmuo mums kalbėtų, kad mylėti Lietuvą nereiškia būti turtingu ir pripažintu, bet gyvu savo tautos dvasioje, jai dirbančiu pagal išgales. Taigi Šalkauskio skelbtasis susipratimo, susidrausminimo ir veiklos šūkis gal rastų daugiau atgarsio mūsų gyvenime.

Vispusiškas, taurus Šalkauskio asmuo argi nebūtų lietuviškumo švyturys? Jo mirties sukaktis tenebūnie skambus minėjimų žodis, bet pazityvus šio asmens pažinimas, didesnis susirūpinimas savąja tauta ir savo likimu.

Prof. St. Šalkauskis, Ateitininkų ideologijos kūrėjas

Žurnalas ir botago kirčiai

MYK. JANULIS

Lietuvių tautai spauda visą laiką buvo toks reikšmingas veiksnys, kad kova dėl spaudos beveik visada būdadvo kova ir dėl laisvės. Iš Prūsų nešė knygnešiai knygas, į Sibirą nunešdami savo kaulus ir daug vėliau rudaisiais ar raudonaisiais metais spausdintą žodį lietuvis nešiojo kaip kažką švento ir brangaus. Tiesos žodis buvo lyg vanduo pasiutusiai ištroškusiam tautiečiui, kada kaip smėlį tyruose įkyriai ir neatlaidžiai nešė melas ir prievarta nužmogintas žmogus.

Ir šiandien laisvas žodis tebėra vaistai, nepaprastai reikšmingi ir nepakeičiami nuolatiniame laukime bebaigiančiam pavargti lietuviui. Jis, ateinantis iš miško ir rūsių, yra paguoda ir džiaugsmas, kad netrūksta žmonių, skelbiančių tiesą, perrėkiančių vargo ir mirties žingsnių skambėjimą, kad lietuvių tauta skurdžiom priemonėm atspaustais lapeliais šaukia, jog ji tebėra gyva. Taip yra tėvynėje ir mes puikiai prisimenam, kad jieškodavom žodžio, prasiveržusio pro durtuvus, lyg patvirtindami, kad jau net už sakinius, skelbiančius laisvę, galima rizikuoti.

Daugelio metų vanduo nuplovė namų ilgesį ir mintį apie laisvo žodžio reikšmę. Mes nebejsivaizduojame, kaip galima dėl mažo varganos spaudos lapelio eiti keletą kilometrų, kad galima būtų sustiprinti laisvės viltis ir numalšinti tikrosios ir nesužalotos tiesos troškulį. Tremtyje inteligentų yra labai daug, o žurnalas, periodiškai išeinąs ir puoselėjąs lietuvišką kultūrą, tėra vienas. Ir dažnai tenka pagalvoti, kurgi yra tie keli tūkstančiai Vokietijoje buvusių studentų ir kur dingo kiti tūkstančiai akademinio išsilavinimo žmonių, jei reikia jieškoti tam vieninteliam žurnalui skaitytojų. Nesinori tikėti, kad lietuvis užmiršo, jog tegu įvyksta kiek tik nori karų, tegu būna po to visuotinė taika, tegu atgaunam visas gimčytinas sritis, vistiek mes niekada nebūsim dideli ir mūsų ginklas tebus intelektualumas. Vartau "Aidų" žurnalo numerius. O ju Amerikoje išėjo devyniolika. Čia randam poezijos ir prozos, filosofijos ir mokslo, politikos ir meno. Tai vra srovė, kuri papildo fabrike raumenų sąskaiton besiatrofuojančią žmogaus dvasią, kuri nuolatiniame triukšme ir skubėjime išsikrauna taip, kaip nepapildomas akumuliatorius. Tiksliai "Aidų" mokslinę ir literatūrinę vertę galės aptarti kiti, išėjus paskutiniam šių metų numeriui, bet dabar tenoriu paklausti, ką mes be jo parsivežtume parodyti Lietuvoj pasilikusiam, arba kuo mes galėtume pasigirti kitų tautų, ar pagaliau amerikiečių, kultūrininkams. Taip, kai matai nuolatinį šauksmą, kad prenumeruokime "Aidus", kai žinai, kad prenumeratorių skaičius nėra toks, koks turėtų būti, pagalvoji, kad mes tik po botago kirčiais, tik priespaudoj temokame įvertinti dvasią, kada bet koks fiziškas pasipriešinimas yra neįmanomas ar neprasmingas. Ne turtai, patrankos ar bekonai šiandien padarė Lietuvą žinomą pasauly, bet intelektualų skaičius, ir nuolatinis kultūringas šauksmas, rodantis, kad dega namai, iš kurių į pasaulio aruodą nešė savo dalį kultūringas ir darbštus lietuvis. Civilizacija lenkia kultūrą. Nes Civilizacija bėga automobiliu ir skrenda sprausminiu lėktuvu, palikdama žmogų susimąstyti kas reikia daryti, kad pasaulis nesusidaužytų. Nesinori tikėti, kad lietuvis nesuprastų dvasinės kultūros reikšmės, jr nesinori tikėti, kad lietuvį domėtis laisva spauda verčia ne vidinė ugnis, bet sunkūs ir kieti svetimo botago kirčiai. Fiziškai jau esame pasidarę proletarais, nepasidarykime bent dvasiškai, nes, būdami tokie, nebepajėgsime skambinti visam pasauly girdimu ginklu — spauda.

APIE KARĄ SU RUSIJA

Kaip ir galima buvo tikėtis, didysis straipsnis apie karą su Rusija, tilpęs viename iš žurnalo "Colliers" numerių, susilaukė tikrai didelio susidomėjimo ne tik amerikinėje, bet ir lietuviškoje visuomenėje. Taip pat iš daugybės įvairių pasisakymų angliškoje spaudoje, galime susidaryti vaizdą, kaip buvo minėtų straipsnių serija paruošta. Buvo stengtasi visą to tariamo karo planą išdirbti iki pačių smulkmenų, leidžiantis į smulkiausias detales. Pvz. buvo numatyta atentato prieš Tito pragaro mašiną paruošti paprastoje cigaretėje. Bet pasitarus su slaptosios tarnybos agentais bei ginklų žinovais, prieita išvados, kad cigaretė yra permažas objektas tokiam sproginiui, tada buvo sustota ties cigaru. Taigi, atentatui paruošta sprogdinimo mašinerija buvo "įtaisyta" cigare.

Prielaida, kad III karas prasidės nuo Jugoslavijos, buvo gauta iš žinomojo "The New York Times" karo reikalų analizuotojo Hanson Baldvin. Žurnalo reporteris specialiai buvo pasiųstas į Jugoslaviją, kur su pagelba Tito saugumo policijos rinko galimas detales dėl būk būsimo atentato. Prisilaikant karinės terminologijos tradicijų, visai tai "kariškai operacijai" buvo duotas "Operation Eggnog" vardas. Pati straipsnių idėja buvo inspiruota redaktoriaus Corneliaus Ryan ir leidėjo Edward Anthony. Kitas redaktorius, Louis Ruppel, buvęs marinas (jūrų pėstininkas) davė idėją, kaip paruošti kariuomenės išlaipinimo planus. Pats to numerio išleidimas žurnalui atsiėjo $40,000 daugiau už eilinį numerį, bet išpardavimas visos laidos (3,900,000 egzemplioriių) parodė, kad papildomų kreditų investavimas pilnai pasiteisino. **A-is**

Aš manau, kad vedę žmonės yra laimingesni, kada nė vienas iš jų nėra šeimos galva.

—Eleanor Roosevelt

Tautinio atgimimo pranašas — J. Basanavičius

(Minint 100 metų gimimo sukaktuves)

ST. TAMULAITIS, Chicago, Ill.

Atgimimo pranašas?!.. Asmenybė, kuri pirmoji aiškiai ir tvirtai pasuko tautos likimo kelią į naują, šviesų ir tautiškai sąmoningą gyvenimą. Žmogus, kuris po ilgo triūso savo plikomis rankomis atkasė užkeiktame kalne aprūdijusį vario varpą ir, kelių drąsių draugų padedamas, užritino jį viršūkalnėn, idant netikėtai suskambintų apmirusiems sodžiams ir laukams? Tai jis, tai šisai?... Tai tas pats nuostabusis barzdotas vaidila, kurio vardą nuo pat 1918 metų su pagarba mini kiekvienas sąmoningas aiščių žemės sūnus ir duktė?...

Taip, atspėta: tai jis. Tai žmogus, kuriam Praamžiaus lėmimu sąmonėje buvo užžiebta senųjų tautos didvyrių dvasia draug su jų ryžtingumu, valia ir gimtojo krašto meile

Betgi — klausiame — ar gali gimti nuvargusioje, iškankintoje, savos bajorijos apipleštoje ir istorinio likimo pasmerktoje tautoje tokių asmenybių, kurių idėjoms staiga paklustų milionai? Ar tai ne pasaka? Ar tikrovė čia?

Ne, tai ne pasaka. Tai apčiuopiama ir aiški tikrovė. Tokių asmenybių gimsta. Tegul ir retai, tegul ir per 100 metų viena, bet tikrai jų gimsta tautoje. Jų darbo vaisiai, kurių vertę pripažįsta net priešai, aiškiausiai rodo jų charakterio vidų, einantį iš šviesos ir tiesos. Jos niekuo nebesisieja su tais tautų ar epochų "reformatoriais", kurie pirmiausia skelbia aplinkumai neapykantą, kerštą bei mirtį, atseit, kurių veiksmai kyla ne iš šviesos, o iš demoniškojo blogio ir tamsos. Aure! Argi ne keista: be aštrių grūmojančių kalbų ir spalvingai dažyto melo, be žvanginamų ginklų ir kalėjimų, be aukso ir sidabro skrynių — kitaip sakant, be jokių iš šalies primetamų dirbtinių ir nenuoširdžių priemonių — tokia asmenybė vien paprastu ir nuoširdžiu darbu išbudina savo įmigusią ir nelaimingą tautą naujam gyvenimui, gyvenimui, ku-

(Nukelta į 7 psl.)

Užsisakykite dabar Kalėdų sezonui

TABLE PADS

UŽ ŽEMIAUSIAS KAINAS

- Nepraleidžiąs karščio ir vandens viršus
- Geros rūšies vailoko apačia
- Ilgai tveria ir lengva valyti
- Iki 65 colių ilgio
- Tik patelefonuokite, — mes pritaikysime.

Jūsų pasirinkimui iš rudo ar balto viršaus, rudo ar žalio vailoko apačios. Pirkite dabar ir sutaupykite!

W. E. GILBERT
2700 No. Kimball Avenue
ALbany 2-4273
Įsteigta 1906 metais

Z-G HERBS, MED.

VISUR ŽINOMI VAISTAI, rūpestingai rankom sutaisyti pagal originalius receptus iš Europos.

Z-G ŽOLIŲ ARBATA Nr. 17, tonikas vidurlama reguliuoti. Pagyviną sustingusią sistemą. Greitas, bet švelnus saugus ir gelbsti. Kaina $1.12

Z-G ŽOLIŲ ARBATA Nr. 2 — palengvina arthritį ir reumatą. Tūkstančiai patenkintų vartotojų. Kaina $1.37.

Arbata Nr. 39 — ramina nervus. Miegosi be pilsų. Kaina $1.37

Arbata Nr. 78 — gelbsti aukštą kraują, išimdama nereikalingą skystį iš kraujo ir raumenų. Kaina $1.37.

STANIS ANALGESIC SALVE— Greita šiluma palengvina skausmus r umenyse. Kaina $1.25.

Z-G STANIS COMPANY
2822 ARCHER AVE.
Chicago 8. Ill. Dept. D.

Jau išėjo iš spaudos PLB VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS LEIDYKLOS išleista knyga — geriausia kalėdinė dovana —

TĖVŲ PASAKOS

Iš lietuvių pasakų lobyno parinko ir skaityti paruošė A. GIEDRIUS. Iliustravo dail. J. KAMINSKAS. Knyga kietais viršeliais, 150 psl., didelio formato, su plačiu autoriaus įvadu apie lietuviškas pasakas. Kaina $1.90

Be to, leidykloje dar galima gauti:

1.	LIETUVIŲ KALBOS VADOVAS, Prof. P. Skardžius	$4.50
2.	PRINCAS IR ELGĖTA, Mark Twain, apysaka	1.20
3.	NORMUOTOS ŠYPSENOS, Brazvilius, feljetonai	0.25
4.	ŽEMĖS PAKOPOS, J. Baltrušaitis, eilėraščiai	0.75
5.	RŪTELĖS, Gerutis, skaitymai 3 sk., gamta	2.00
6.	TĖVELIŲ PASAKOS, A. Giedrius	0.25
7.	VILKAS MEŠKERIOTOJAS, Pr. Imsrys, eil. pasaka	0.25
8.	TOLUMOS, F. Kirša, eilėraščiai	0.75
9.	DAILI SAULUTĖ, Kolba, spalvuoti piešiniai vaikams	0.50
10.	PO RUSČIUOJU DANGUM, L. Šeštokienė, novelės	0.25
11.	VYTURĖLLIAI LAUKUOS, Šimaitis, eilėr., jrišta, iliustr.	0.65
12.	Lietuvių k. gramatika, geografijos, istorijos, gamtos m., skaičiavimo vadovėliai po	0.50

Platintojams nuolaida. Kreiptis: Litauisches Zentralkomitee, Verlag (20a) Hannover, Hegelstr. 7, Germany, ir pas vietos platintojus.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos Leidykla

ANGLŲ KALBĄ GALIMA IŠMOKTI TIK SU
A. LALIO
lietuviškai angliškai, angliškai lietuviškai
ŽODYNU
Nauja laida dviem tomais su ištarimu
Kaina $14.00
Pinigus prašom siųsti kartu su užsakymu Užsakyti žodynai pasiunčiami paštu. Užsakymus siųskite:
DRAUGAS
2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, Illinois

MIZAR T. M. Reg. U. S. Pat. Office
Dėl skausmo rankose, kojose ir nugaroj! MIZAR yra geriausias prietelis tiems kurie kenčia nuo reumatizmo. Jis numalšina, patenkina ir sušvelnina. $6.00 už bonkutę. Ateikit patys arba parašykite savininkui:

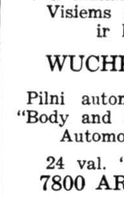

Joseph Sorokowski
900 N. Taylor Ave.
Oak Park, Ill.
VIllage 8-3111

Birthday, Party & Wedding Cakes

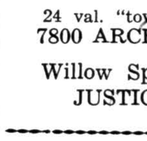

★
GARLAND
ends your quest
for the best.
★
Always something new and tantalizing. Try us once.
GARLAND'S CAKE SHOPPE
3952 W. 55th St. PRospect 6-4496

DĖMESIO MUZIKOS IR ŠOKIŲ MOKYTOJAI!

Muzikos studijoms patalpos išnuomojamos nebrangiai, savaitei ar mėnesiui; taip pat didelė salė 100 žmonių vestuvėms ir pobūviams, pigiai; netolimoj šiaurinėj dalv.

LIncoln 9-8755

Sveikinimai ir patarnavimai Visiems mūsų draugams ir klijentams

WUCHKO GARAGE

Pilni automobilių pataisymai "Body and Fender" pataisymai Automobilių dažymas

24 val. "towing service"
7800 ARCHER ROAD

Willow Springs 1060
JUSTICE, ILL.

Kanarėlės — Kanarėlės
PIRKITE KANARĖLĘ KALĖDŲ DOVANAI
Garantuotos giesminininkės, gali būti išmokytos švilpauti. Gražiausiose spalvose nuo $15.00. Puikios veislės paukšteliai auginti privataus asmens, kuris turi 20 m. patyrimo kanarėlių auginime. 544 Mount Stt., Gary, Ind. Tel. Gary 6518

DĖMESIO, NAMŲ SAVININKAI!
MID-TOWN PLUMBING CONTRACTORS
1411 W. 18th St. SEeley 8-3352
Vandentiekis, kanalizacija, remontas
PATAISYMO DARBAI
Karšto vandens šildytuvai įtaisomi.
Skubiems darbams pribūname į tuojau.

AKORDEONO INSTRUKCIJOS
Pradedantiems mėginimo kursas
Per 5 savaites duodame nemokamai:
Muzikos knygos
Nemokamos pamokos
Nemokamas naudojimas akordeono
PIERSANTI SCHOOL OF MUSIC
3848 W. 26th Street
ROckwell 2-4747

UŽSISAKYKITE KŪRIANAMĄ ALIEJŲ ŠIANDIEN!
WITHAM'S SALES & SERVICE
164th Place and Howard,
Hammond, Ind. — Sheffield 352.
KŪRIANAMO ALIEJAUS IR GAZOLINO
"HURRY-UP" patarnavimas

GORDON'S
TALKING PARAKEETS
as low as $7.95
Bred up for quality; you'll love these young, colorful budgies; such fun to play with—amazing, acrobatic, entertaining, whistling, talking—the perfect apartment pet—wonderful with kids—the ideal gift—fully guaranteed.
GORDON'S PET SUPPLIES
2441 E. 79th St. BA. 1-1528
Open. Mon. & Thurs. eves. Sunday 12 to 3.
Hamsters, lizzards, alligators, fish, horsemeat. Everything (including advice) for dogs, birds, cats, fish.

SUNDAY NIGHT
DANCES
JOHNNY MARLOWE
AND HIS ORCHESTRA
MARINE BALLROOM
OF THE KEYMAN'S CLUB
4711 W. MADISON AVE.
Sponsored by the
ST. PHILIP ALUMNI
ADMISSION $1.00

IDEALI DOVANA VIENUOLEI!
Draugei ar giminei. Medalis ir retėžėlis. Sterling sidabro. Gražioje dėžutėje $1.95
ROŽANČIUS
Juodas ant Sterlingo—Krištolo—Perlo— visi ant Sterlingo ir įvairių spalvų — $8.50 iki $15.00

UŽSAKYKITE KALĖDOMS DABAR!
The J. W. STEVENS CO., Inc.
STate 2-6540 17 N. Wabash 4th floor
Atdara šiokiadieniais ir šeštadieniais 8 v. r. iki 6 v. v.

ANKSTYVI DOVANŲ PIRKINIAI
MES TURIME KAIP TIK TAI, KĄ JŪS PAGEIDAUJATE
LAIKRODŽIAI Peržiūrėkite šiuos dalykus

- Gruen
- Elgin
- Hamilton
- Deimantų žiedai
- Šliubiniai žiedai
- Vestuvių komplektai
- Buxton piniginės
- Elgin-American nudrinės
- Ronson degtuvai
- Parker plunksnakočių ir pieštukų komplektai

NEMOKAMAS DOVANŲ ĮPAKAVIMAS
Pasirinkite dabar. Pasinaudokite mūsų kalėdinio aitdėjimo planu.
CHILL JEWELERS
3242 West 111th Street. Telef. Hilltop 5-3207
Atidara pirmadienių ir ketvirtadienių vakarais

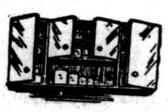

DĖMESIO NAMŲ SAVININKAI!
PILNAS NAMŲ REMONTAS
Linoleum ● Formica viršai. ● Sinkos ● Spintelės
"Breakfast nooks"
NEMOKAMI APSKAIČIAVIMAI
STREAMED CABINET CO.
Dirbame mieste ir priemiesčiuose EUclid 6-2428

Tautinio atgimimo pranašas - J. Basanavičius

(Atkelta iš 6 psl.)

rio ši seniai ir nesąmoningai ilgėjosi.

Tauta atgijo. Įdėmiai, antai, ji atgijusi žvalgosi aplinkui, žiūri savo praeitin ir skaičiuoja metus, nes amžių sapnai stipriai buvo pritemdę jos sąmonę. Pagaliau, tvirtai atsirėmusi į savo garbingą istoriją ir į savąją religiją, į dvi vertybes, kurios skatina joje gerus papročius, rimtį, dorą bei norą aukotis, ji, šitoji tauta, nelyginant kokia upės srovė, ūmai išsilieja iš savo krantų galingais vandenimis, kad pakeistų niūrią ir bevertę ligšiolinę savo kelio kryptį, vedančią ją į drumzlinus pelkių plotus, ir vieną sykį pasuktų, štai, senąja ir, tikrąja savo vaga, vaga su nuostabiais krantais, su miškais bei jų paukščiais, su mėlynai žydriu dangumi ir su tolumoje tyvuliuojančia jūra, tuo didžiuoju savo kelionės tikslu.

Tauta prisikėlė. Jos vardas—Lietuva. Nuo dabar ji vėl savarankiškai ima žengti šios žemės keliais, gyvendama jau savąjį, tautinį, gyvenimą ir kurdama savas vertybes, kurios prieš Dievą, pasaulį bei istoriją pateisins jos esimo prasmę.

Tautinis pranašas, kurstęs ją šiam naujam gyvenimui ir suskambinęs jai (1883 m.) atkastuoju senolių vario varpu yra Jonas Basanis - Basanavičius.

Neabejotinai *pirmoji* padėka, arba *pirmasis* garbės vainikas, nupintas dėkingųjų sūnų ir dukterų, priklauso jam, tik vienam jam. Tiesa, buvo ir prieš jį dvasios milžinų (vysk. Valančius, Daukantas...), buvo tuoj ir po jo didžiavyrių, kurie jam padėjo arba savarankiškai tęsė jo pradėtąjį darbą (kaip: lietuvių tautos didvyris V. Kudirka, didieji lietuviai: Jankus, Maironis, Vaižgantas...), bet visdėlto sėklą, iš kurios išaugo Naujoji 1918 metų Lietuva, sėjo *pirmasis* Jonas Basanavičius.

O kaip nutiko su senąja Lietuva?

Senąją Lietuvą, didžiųjų kunigaikščių ir karalių Lietuvą, kaip žinom, atstovavo bajorija. Ji sudarė tautos visuomenę. Paskutiniais keliais amžiais jos atstovai buvo tikrieji valstybės piliečiai, o prastuoliai ir mužikėliai stovėjo nuošaliai, kaip paprasta darbo jėga.

Dėl nelaimingos ir klastingos unijos su lenkais, Lietuvos bajorija, išmokusi lenkiškos šnekos, metai iš metų tolo nuo savo tautos kamieno, apsileido pareigose, išsigimė, kol 1795 metais — taigi maždaug prieš 150 metų — pralošė ir pačios valstybės nepriklausomybę. Vel tui 1831 ir 1863 metais bandė tos bajorijos dalis, rodydama išsekusio patriotizmo likučius, nusikratyti rusų jungu. Jai nepavyko. Nuo dabar tautinė savo krašto meilė (tegul ir savotiškai suprasta) galutinai mūsų bajorijoje išgeso. Lietuva buvo palikta baisiam savo likimui — mirčiai.

Svetimieji laikė šią tautą jau beveik visai žuvusia, tautą, kuri prieš kelis šimtmečius drebino pusę Europos, kuri, būdama pati nedidutė, dėl savo dvasinio veržlumo ir genialumo valdė pusę Rusijos žemių ir siekė Juodąją jūrą, kuri turėjo savo pačios susikurtą vieną iš geriausių Europos teisinių kodeksų (Lietuvos Statutą), kuri pirmoji pastojo kelią į Europos širdį besiveržiantiems mongolams — totoriams, kuri sėkmingai pati viena per 160 metų išsilaikė prieš galingus ir visos V. Europos remiamus germanus — kryžiuočius, tautą, kurios žmones dar žilos pagonybės laikais išmintingi V. Europos tyrinėtojai pavadino *homines humanissimi* (žmonės, labiausiai pilni žmoniškumo), tautą, kurios kalba, kaip pati seniausia gyvoji indoeuropiečių kalba, stebino mokslininkus savo skambumu ir sąvokų turtingumu, tautą, kuri davė kaimynams karalius, didžius rašytojus, mokslininkus bei valstybės vyrus, tautą, kurios nuostabios dainos, nuoširdumas ir vaišingumas stebino svetimų šalių keliautojus — šitą tautą, spėriai tirpstančią godžių kaimynų tarpe, tikrai visi jau laikė žuvusia. Net buvo įsteigta vokiečių mokslininkų draugija, teisingiau tarus, tautos pakasynų draugija, kurios tikslas — surinkti, kol nevėlu, lietuvių tautos dvasinius turtus (kalbos paminklus, knygas, tautosaką ir šiaip etnografinę medžiagą), idant jai mirus šie turtai išliktų ateičiai ir mokslui.

Visdėlto laimė! Šioms tamsioms kaimynų sukurstytoms jėgoms atsirado kliūtis. 1851 metais žūstančioje tautoje gimė berniukas, kuris išsimokslinęs ir užaugęs į vyrą, pasiryžo savo tautą gelbėti. Jo kovos ginklai buvo paprasti: spauda, gyvas žodis ir asmeninis aukojimosi pavyzdys. Nuoširdaus jo darbo pasėkos buvo stebinančios. Talkininkų būrys, kurį jis ne be vargo susirankiojo, veikiai išaugo...išaugo į šimtus ir tūkstančius, į dešimtis tūkstančių...

Ne be reikalo tad jo vardas—Jono Basanavičiaus vardas — galima šiandien statyti šalia didžiųjų Lietuvos didvyrių vardų: Mindaugo, Gedimino, Algirdo, Kęstučio, Vytauto, Jonušo Radvilos, Katkevičiaus, Sapiegos...

Ir kol bent vienas gyvas ir sąmoningas lietuvis gyvens šioje žemėje, tol šisai vardas bus minimas su gilia pagarba.

Didži viltys padar didelį žmogų. —Thomas Fuller

ĮSPĖJIMAS

Užsakymai Anglų kalbos vadovui dabartine kaina ir su dabar nustatyta nuolaida bus priimami tik iki š. m. gruodžio mėn. 31 dienos. Kas siųs užsakymus vėliau, už jau išėjusius iš spaudos sąsiu vinius turės mokėti pilną kainą (po 60 c.). Be to, kainoms kylant, tur būt teks ir šio leidinio kainą kiek pakelti. Tačiau galimas kainos pakėlimas nelies tų, kurie užsakymus atsiųs dar šiais metais, ir neatsižvelgiant į tai, kiek bus įmokėję, jie užsakytą leidinį gaus sena kaina pagal numatytą nuolaidų lentelę (5 sąs. $2.75, 10 — $5.00, 15 — $6.75 ir 20 — $8.00).

WORD & PHRASE
6660 W. 147th st.
Tinley Park, Ill.

TURIME DIDELĮ PASIRINKIMĄ:

DEIMANTŲ LAIKRODŽIŲ
Brangenybių
SIDABRINIŲ INDŲ
SIENINIŲ LAIKRODŽIŲ
TELEVIZIJOS APARATŲ
ir kit. Prekių

Laikrodžiai Pataisomi
Specialisto Duodama 1 metų Garantija.

John A. Kass (Kazakauskas)
JOHN A. KASS
4102 Archer Avenue
(prie Mozart Street)
Tel LAfayette 3-8617
Seniausia Lietuvių Jewelry Krautuvė Brighton Parke
Įsteigta 1916 metais

Kalėdų dovana
G. Krivickienės
DAINŲ RINKINYS
su melodijomis
V. Petravičiaus iliustruota
KAINA $3.00
Užsakymus su pinigais siųskite:
DRAUGAS, 2334 S. Oakley Ave.
Chicago 8, Ill.

SUSIRINKIMAI
DĖMESIO NAMŲ SAVININKAI!
ŽIDINIAMS MALKOS
SAUSOS AŽUOLINĖS MALKOS
Bet kokio ilgio norite.
Užsisakykite dabar, $18 ton'as
SKUBUS PRISTATYMAS
Tel. Palos Park 713-J

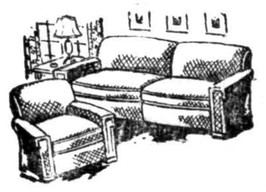

Užsisakykite baldus
tiesiai iš lietuvių dirbtuvės

Pas mus galite nusipirkti įvairių rūšių baldus, namų reikmenis: šaldytuvus, namų reikmenis: saliono setus, miegamųjų setus ir kitus baldus.

ARCHER AVENUE FURNITURE CO.
Sav. JUOZAS KAZIKAITIS
4140 Archer Avenue
Tel. LAfayette 3-3516

Prieš įsigydami baldus patikrinkite pas mus, gal jums bus ekonomiškiau užsisakyti tiesiai iš mūsų dirbtuvės. Jei pageidaujate, galėsime duoti ir kreditan.

Remkite "Draugą"

NE TIK ŠIMET .. BET PER 46 metus
Lietuviai Pelningai Taupo
MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. VIrginia 7-7747
Savings Insured to $10,000 by F.S.L.I.C.

ANTHONY B. PETKUS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas GROVEHILL 6-0142
1410 SO. 50TH AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TOWNHALL 3-2109
KOPLYČIOS VISOSE MIESTO DALYSE

SENIAUSIOS IR MODERNIAUSIOS LIETUVIŲ ĮSTAIGOS
AMBULANCE DIENĄ IR NAKTĮ
4605-07 SOUTH HERMITAGE AVENUE
Tel. YArds 7-1741 — Bishop 7-9481
4330-34 SOUTH CALIFORNIA AVENUE
Tel. Bishop 7-9719
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
JOHN F. EUDEIKIS
RADIO PROGRAMOS iš stoties WGES (1390 k.) Leidžiama kas šeštadienį nuo 9:15 iki 9:30 val. ryto.

PIRKITE TIESIOG NUO MR. NELSON
— savininko —
St. Casimir Monument Company
3914 West 111th Street
Vienas Blokas nuo Kapinių
Didžiausias Paminklams
Planų Pasirinkimas Mieste
Telef. CEdarcrest 3-6335

Jos. F. Budrik, Inc.

ROYAL Companion F.	$69.50
ROYAL Arrow C. G.	$82.50
ROYAL DeLuxe A. G.	$92.50
Smith-Corona	$64.50
Smith-Corona, Clipper	$84.50
Smith-Corona, Silent	$94.50
Importuota maža	$49.50
Smith-Corona Adding Machine	$107.50
Raštinės rašomos mašinos po	$149.50

Lengvi išmokėjimai. Lietuviškus ženklus įdedame nemokamai. **Visi pasveikinimai** galite užsisakyti per paštą. Prisiųskite vieną doleri laiške ir Budrikas atsiųs jums 12 gražių lietuviškų Kalėdų atviručių. Taipgi 12 blizgančių angliškų Christmas atviručių už $1.00, persiuntimą apmokame.

JOS. F. BUDRIK, Inc.
3241 So. Halsted Street
CAlumet 5-7237

NUO UŽSISENĖJUSIŲ
Skaudančių Žaizdų
IR ATVIRŲ ODOS LIGŲ

Tie, kurie kenčia nuo SENŲ, ATVIRŲ ir SKAUDŽIŲ ŽAIZDŲ, jie negali ramiai sėdėti ir naktimis miegoti, nes jų užsisenėjusios žaizdos nieżti ir skauda. Kad pašalinti tą niežėjimą ir skaudėjimą senų atvirų ir skaudžių žaizdų, uždėkite LEGULO Ointment. Jų gydomos ypatybės palengvins jūsų skaudėjimą ir galėsite ramiai miegoti naktį. Vartokite jas taipgi nuo skaudžių nudeginių. Jos taipgi pašalina niežėjimą ligos vadinamos PSORIASIS. Taipgi pašalina peršėjimą ligos vadinamos ATHLETE'S FOOT, sustabdo džiovinimą odos ir perplyšimą tarppirščių. Jos yra tinkamos vartoti nuo džiūstančios ir suskilusios odos. Jos yra geros gyduolės nuo visų išviršinių odos ligų. LEGULO Ointment suteiks jums pagalbą nuo nuvargusių, perštamų ir niežinčių kojų. Legulo Ointment yra parduodamas po 75c., $1.25 ir $3.50. Pirkite vaistinėse Chicagoj ir apylinkėse ir Milwaukee, arba atsiųskite money orderį į —

LEGULO, Department D
4847 W. 14th St., Cicero 50, Ill.

SKRISKITE IR TAUPYKITE

California	$70.00
Los Angeles — San Francisco — San Diego Be Sustojimo	
New York	$24.00
Boston	$35.15
Washington ..	$37.40
$Cincinnati ..	$10.50
Kam Mokėti Daugiau?	

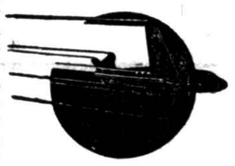

PIRMOS KLASĖS PATARNAVIMAS
Normalios kainos (Coach Rates)

Seattle	
Spokane ...	$79.00
Portland ...	
Fairbanks	
Alaska ..	$162.00

(Taksai įskaityti)

(Nemokamas nuvežimas į aerodromą — SKyline 4-3388)
NEW ENGLAND AIRLINES AGENCY

TRIANGLE TRUCK and TRAILERS
7433 SOUTH ASHLAND AVENUE
YOUR HEADQUARTERS FOR:

All Your Body Work — Truck Painting — Lettering — We Build New Bodies of the Finest Quality — All Work Guaranteed — Service Fleet Accounts

"NO JOB TOO SMALL FOR THE BEST"
See MR. VICTOR PARISO Owner
7433 South Ashland Avenue **RAdcliff 3-8344**

UŽDĖSIO VALANDOJ
MAŽEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. Western Ave. Air Conditioned koplyčia
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta.
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

DABAR DUODA	**WALLY'S PIZZA**	Namie darytos
Southern Fried Vištienos Pietus!	Mažas Pizza $50c ir daug.	Itališkos Dešros!
Fried Oysters! Fried Shrimps!	DABAR ATDARA VISAS 24 VALANDAS	Priimame taipgi užsakymus telefonu
Bar-B-Q Ribs!	1539 E. 63rd STREET	NOR. 7-9287

ALLIED Sutaupo Jums $ $ $
Nauji Du Pont Plastikiniai **DIRBTINIAI DANTYS** Dėl senesnių į 24 val.

Padaromi į 1 dieną
Garantuoti vieniems metams

Paprastai $100
DABAR TIKTAI
$30
Viršutiniai, žemutiniai ir Atskiri

Naujas mokslinis išradimas pakeičia senus, nestiprius ir sutrūkstančius dirbtinius dantis su natūrališkais, gražiais Rose Du Pont plastiškais dirbtiniais dantimis.

Didesni Pataisymai Nuo 1 Iki 3 Valandų

Mes pataisome dantis kurie yra sulūžę, sutrūkę, arba perskilę! Mes pataisome dirbtinius dantis!
Ateikite šiandien — nėra pareigos — nereikia užsisakymo

Allied Dental Reliner Co.
32 N. State Street ant kampo State ir Washington
FInancial 6-4348

SAFETY OF YOUR SAVINGS
CRANE Savings & LOAN ASS'N
INSURED UP TO $10,000
3% ON SAVINGS
2555 West 47th Str. CHICAGO 32, ILL. LAF. 3-1085
B.R. PIETKIEWICZ PRES.

ALLISON
IS LOOKING FOR TOP MEN
If you are qualified to fill any of these vacancies there's a place for you at Allison

ALLISON OFFERS YOU

GOOD PAY
STEADY EMPLOYMENT
COST OF LIVING ALLOWANCE
SYSTEMATIC WAGE INCREASE
LIBERAL VACATION PAY
HOLYDAY PAY
RETIREMENT PLAN
COMPLETE INSURANCE PROGRAM
SUGGESTION AWARDS UP TO $2500

WE NEED:

ELECTRICIANS
TOOL & DIE MAKERS
TOOLROOM MACHINISTS
TOOL & GAGE INSPECTORS
PRODUCTION SET-UP MEN
PRODUCTION MACHINE OPERATORS
PRODUCTION INSPECTORS
MECHANICS
PIPE FITTERS AND SHEET METAL WORKERS
ENGINEERS
DRAFTSMEN
also
STENOGRAPHERS

Wire — write or apply at the ALLISON employment office at **4700 West 10th St., Indianapolis, Ind.** Hours are from 7:30 a. m. to 4 p. m. Monday thru Friday and from 7:30 a. m. until noon on Saturdays. Bring your birth certificate, and if a veteran your discharge papers.

ALLISON
DIVISION OF GENERAL MOTORS
INDIANAPOLIS, INDIANA

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS

Ambulansų patarnavimas yra teikiamas dieną ir naktį. Reikale, šaukite mus.

Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dalyse ir tuojau patarnaujam.

LACHAWICZ IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
10756 S. MICHIGAN AVE. PUllman 5-1270
PETRAS P. GURSKIS
659 W. 18th STREET Tel. SEeley 3-5711
ALFREDAS VASAITIS-VANCE
1446 So. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET 710 W. 18th STREET
Telephone: YArds 7-1911
LEONARDAS L. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. PUllman 5-9661
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139
JULIUS LIULEVIČIUS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
LEONARDAS A. EŽERSKIS
1646 W. 46th STREET Tel. YArds 7-0781

Perskaitę "Draugą", duokite jį kitiems.

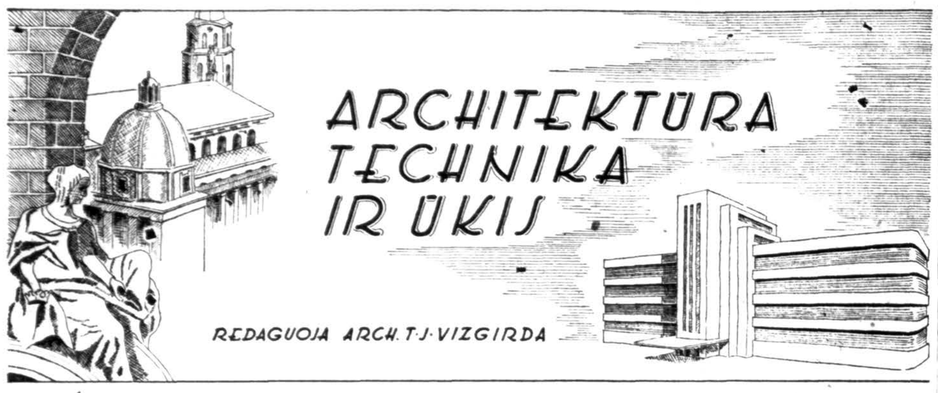

No. 9 Mėnesinis "Draugo" Techikos Skyrius, gruodžio mėn. 1951 m.

Kokio "stiliaus" bažnyčią statyti?

VYT. PELDAVIČIUS, Chicago

Amerikoj ta „tema" yra labai aktuali. Klausimą taip suformulavau, nes noriu atsakyti populiariai: — truputį paliesdamas bendrus bruožus.

Architektūros stilius formuojasi visiems tautos veiksniams darniai veikiant, — arba: stilių išugdo epocha, vadovaujama dvasinių aspektų — tikėjimo. Stilius miršta tapęs bedvasine (be turinio) forma.

Apie mirusį stilių, galima tą patį pasakyti, kaip ir apie mirusį žmogų; — be dvasios.

Iš architektūrinių stilių galima skaityti žmonijos, arba atskirų tautų norus, nusistatymus į gyvenimo reiškinius; — apskritai — jų filosofiją ir meną. Atskiros tautos tą patį stilių ir formą nevienodai pergyveno, mėgo ir vystė. Pvz. — gotika, subrendo Vokietijoj. Ispanai, prancūzai, apskritai romanai, jos nelabai „mėgo".

Kiekviena epocha tikėjo į savo stilių. Kiekvienas to laikotarpio žmogus, jautė tą organišką formą, nes ji jam buvo gyva.

Jis mokėjo ją (formą) kalti, piešti, grupuoti ir moduliuoti, įkvėpdamas jai savo tikėjimo dvasios galią. Tada ji buvo prasminga. Tada tas stilius, pareikštas atitinkamomis formomis buvo: vargo; prakaito, gyvenimo džiaugsmo jėga, — simbolis per galės.

Nesunku dabar padaryti išvadą, kad architektūros stilius yra daugiau kaip forma, daugiau kaip medžiagos plastinis, reljefinis žaidimo menas. Stilius yra žmogaus gyvenimas; surištas su vietove, su juo visu, — aš.

Stilių negalima padaryti. Jis gali tik išaugti, — lyg medis: su visa savo struktūra ir gamtiška neužčiuopiama paslaptimi. Stilių išugdo tikėjimas!

Kas šiandien patikės į gražią romanišką, turtingą baroko, ar į romantišką gotikos formą, kaip į savąją, gyvąją kūrybinę formą??

— Niekas — !!

Devyniasdešimts metų senelis, ar jaunuolis ir, tie suabejos, sužinoję 119-tą atominį ginklų bandymą. Išvada aiški. Nėra jokio pateisinimo dangstyti 20-to amž. statomą bažnyčią senovės mirusių stilių girlandomis, bazėmis, triglifais, kapitelėmis ir t.t.

Kodėl- —

1. Stilingos senovės bažnyčios kopiją, — praktiškai ir meniškai įvykdyti dabar nebeįmanoma.

2. Taikintis ir, dalinai kopijuoti senovės bažnyčios stilių, ar jo formas, — kūrybiniu atžvilgiu būtų: melas, bejėgiškumas.

3. Nauji statybos metodai ir medžiagos, sudaro pigesnes galimybes „moderniškos" realizavimui, nepažeidžiant jos tradicijų.

4. Yra žinoma ir įrodyta, kad meniškai padarytas „moderniškas" kūrinys, gali būti lygiavertis; — 1000 ar daugiau metų pr. ar po Kr. gim., sukurtam meno kūriniui.

Todėl, — bažnyčiai reikalingos erdvės, formos ir atskiros detalės gali būti, — „modernės". Dar daugiau, — jos turi būti tokios, nes, dabar, Dievo maldos namai, yra statomi: 20-to, o gal ir 25-to amž. žmogui.

Bažnyčia yra žmogaus mokytoja, todėl ir jos atskirų monumentų visa išvaizda turi būti: suprantama, jaučiama, įtikinanti ir auklėjanti, — žodžiu, — meniška.

Profesorius Kaminskas

inžinierius ir mokslininkas, visuomenininkas ir politikas; aktyvus dalyvis istorinių pasikeitimų Lietuvos gyvenime. Yra šiandien mūsų tarpe Amerikoje. Prof. Kaminskas savo politinę veiklą suaktyvina tuo metu, kada tauta pavojuje. Taikos metu prof. Kaminsko dėmesio centras yra jo mokslinis darbas. Nepriklausomos Lietuvos Universitete prof. Kaminskas buvo pozityvi ir didelė sugestija kiekvienam studentui. Kiekvienas studentas, kuriam teko garbė būti prof. Kaminsko mokiniu, gerai prisimena tą mokslinę, bet kartu ir maloniai draugišką nuotaiką, kuri vyravo auditorijoj paskaitų metu. Gilus dalyko žinojimas ir perdavimas, kolosalinis praktikos stažas sutraukdavo kupiną auditoriją klausytojų.

Savo nenuilstamu darbu prof. Kaminskas aktyviai dalyvauja Nepriklausomos Lietuvos atstatymo problemas sprendžiant. Jo didžiuliai projektai Kauno miesto vandentiekio ir kanalizacijos, kitų Lietuvos miestų projektai ir statybos kontrolė, jo, kaip eksperto nuomonė įvairiose technikos mokslo komisijose — visi tai darbai, kurie jaunos valstybės technikos gyvenime yra didžiai vertingi.

Šiandien mes jį matome pirmose eilėse Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komitete. Jis yra organizatorius ir moralinis ramstis Lietuvos ūkio atstatymo programos. Būdamas didelės erudicijos ir tolerancijos, jis sugeba suderinti tautinius ir politinius idealus bendriems tautos reikalams. Jis yra įgaliotas visų grupių ir srovių tęsti savo didelį darbą — Lietuvos atstatymo planavimą.

Jo paraša padėtas Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo akte 1918 metais Vilniuje, bet jo darbas neužbaigtas. Sugriautas Lietuvos ūkis laukia atstatymo. Mes tvirtai tikime, kad prof. Kaminskas pradėtą didelį darbą neužilgo vėl galės tęsti Vilniuje.

T. J. V.

Statyba Kanadoje

Kanadoje vyksta didžiulės pramoninės ir karo pramonės statybos. Vien Aluminium Co. of Canada statyboms jau investuota daugiau kaip 150 milionų dolerių. Visa įmonės statyba kaštuos apie 350 milionų dolerių. Fabriko metinė gamyba numatoma 80,000,000,000 tonų aluminijaus. Projektas susideda iš 2-jų dalių: liejykla ir miesto statyba 50,000 darbininkų ir hidroelektrinės stoties projektas. Projekte numatoma užtvenkti Nekako upės baseinas, pakeliant maitinančių ežerų virtinę kalnuose. Šimto mylių nuotolyje nuo pagrindinės užtvankos numatoma išgręžti dešimts mylių tunelis kalnų olose, kad gautų apie 2600 pėdų vandens kritimą, kurio energiją naudos naujasis aluminijaus fabrikas.

Technikos Žodis

Spalio mėn. 1951, No. 7. Turinyje: K. Burba, Mūsų Krizė; Prof. I. Končius, Laikas Statyboje; Terminologijos klausimais, Technikos Apžvalga; A. Paškevičius, Apie Pajėgesnį Plienbetonį; K. Burba, Generatorių Aušinimas. Kronika. Prenumerata $2.00 metams. Administracijos adresas: K. Bertulis, 1616 So. Christiana Ave., Chicago 23, Ill.

Priimtas įstatymas

Vermont valstijoje priimtas įstatymas „Board of Registration for Architects". Tuo būdu jau visose valstybėse architekto vardas ir teisės bus normuojamos pagal įstatymą.

Išrinktas

Andrew Graham Henderson išrinktas prezidentu Royal Institute of British Architects.

Mirė

Mirė arch. Leonard Schultz, kuris suprojektavo Grand Central Terminal New Yorke.

KRONIKA

Pagal dail. V. Andriušio eskizus, baigiamas įrengti Bostono Tautinės Sąjungos Kiubas.

Prof. Ignas Končius sunkiai tebeserga ir šiuo metu guli ligoninėje Bo. Bostone. Iki šiol daktarams nepavyko nustatyti ligos priežasties. Linkime profesoriui sveikatos ir ištvermės nugalėti ligą.

„Indianapolis Home Show" paskelbė konkursą gyvenamo namo projektui pagaminti. Konkursas uždaromas gruodžio 16 51. Pirma premija $500, ir $80(kitoms premijoms.

„American Institute of Decorators" atidarė darbo biurą dekoratyvinio meno dailininkams ir architektams. Adresas: 211 E. 49th St., New York City, N. Y. Biurui vadovauja Helen Hutchins.

Russel Wright yra išrinktas nauju prezidentu Society of Industrial Design.

Visa eilė lietuvių inžinierių stoja nariais į Amerikos profesines organizacijas. Toks aktyvus bendradarbiavimas yra tiek techniškų, tiek politiniu atžvilgiu naudingas ir sveikintinas.

Atsiųsta paminėti

Lietuvos Ūkio Atstatymo Studijų Komisijos darbai. Sąsiuvinys No. 3. Leidžia Lietuvos Ūkio Atstatymo Studijų Komisija. Leidinio kaina 75 c. Redakcijos ir Adm. adresas: Dipl. inž. J. Dačinskas, 701 E. 5th St., So. Boston 27, Mass.

Žibalo rafinerija

Anglijoj užbaigta statyba didžiausios žibalo rafinerijos Europoje. Turėdami sunkumų buv. kolonijose, anglai numato pirkti neapdirbtą žibalą ir naujoj rafinerijoj jį perdirbti į benziną ir kitus naftos produktus. Rafinerijos projektą ir statybos priežiūrą atliko Amerikos Stone & Webster statybos koncernas, kuriame dirba nemažas skaičius lietuvių inžinierių.

Žibalo šaltinių jieškojimas

Intensyvus naujų žibalo šaltinių jieškojimas vyksta plačiu mastu įvairiose pasaulio dalyse. Be didelių naujų šaltinių Persijoje, kurių statybą ir eksploataciją finansuoja Amerikiečių - Persų Naftos bendrovė, atrasti nauji šaltiniai Kanadoje, Jungt. Amer. Valstybėse, Venecueloje, Brazilijoj ir Uragvajuje. Naftos šaltinių jieškojimas šiandien yra tokiam įkarštyje, kaip kada tai aukso jieškojimas. Priežastis — nuolat didėjantis skysto kuro suvartojimas visuose pasaulio kraštuose.

KINIJOS ISTORIJA

Prancūzijoje išėjo iš spaudos politinė Kinijos istorija nuo 1927 m. iki paskutiniųjų dienų, pavadinta "De Chiang Kai Shek a Mao Tse Toung"; parašyta gen. H. Cassevillės.

ITALIJOS NAŠLAIČIAI

Šiame paveiksle matome Italijos našlaičius, kuriuos tokiais padarė antrasis pasaulinis karas. (INS)

PROJEKTUOJANT NAUJUS PASTATUS

Ryšium su statybos medžiagų trūkumu NPA rekomenduoja paskelbtas minimales normas, kurių reikėtų prisilaikyti projektuojant naujus pastatus. Architektams ir inžinieriams patartina įsigyti pagal savo specialybę šiuos normų leidinius:

1. „Standart Specifications for Open Web Steel Joist Construction". Steel Joist Institute, 1396 Connecticut Ave., N. W., Washington 6, D. C.

2. „Specification for the Design, Fabrication and Erection of Structural Steel for Buildings". American Institute of Steel Construction, 101 Park Ave, New York City, N. Y.

3. „Building Code Requirements for Reinforced Concrete". American Concrete Institute, 18623 West McNichols Rd., Detroit 19, Mich.

4. „National Design Specification for Stress-Grade Lumber and its Fastenings". National Lumber Manufacturers Assoc., Washington, D. C.

5. „National Plumbing Code". National Production Authority and the Housing and Home Finance Agency, U. S. Government Printing Office, Washington 25, D. C.

6. „National Electric Code". National Board of Fire Underwriters, 85 John St., New York City, N. Y.

7. „Light Gage Steel Design Manual". American Iron and Steel Institute, 350 Fifth Ave, New York City, N. Y.

STATYBOS APŽVALGA

Šalia didėjančių suvaržymų civilinėje statyboje, dalis plieno nubraukta statyboms, kurioms leidimai buvo numatyti pagal šių metų paskutinį ketvirtį. Charakteringa, kad net kaikurios pramoninės statybos rūšys įtrauktos į suvaržymų sąrašą.

Dėl šių suvaržymų ypač nukenčia smulkesnės projektavimo ir statybos firmos, tuo tarpu, kaip didieji statybos koncernai lengvai persiorientuoja prie naujų projektavimo tipų.

Inžinierių pareikalavimas firmose spalio ir ypač lapkričio mėnesį žymiai sumažėjo, tačiau su artėjančiu pavasario sezonu personalo pareikalavimas vėl turės padidėti.

Kaikurios projektavimo firmos projektų studijas tęsia toliau, tikėdamos, jog ateinančių metų 3-čiam ir 4-tame ketvirtyje medžiagų leidimų gavimas turėsiąs palengvėti. Mūsų manymu padėtis ateinančiais metais turės gerokai pablogėti ryšium su tarptautine ginklavimosi programa, kurios tik maža dalis tėra išpildyta. Privati statyba palyginus su pereitais metais sumažėjo daugiau kaip 200 milionų dolerių. Tuo tarpu pramonės ir karo statybų sąmatos tebekyla ir sumušė visus buvusius tos srities statybos rekordus. Prezidento Trumano pasirašytas įstatymas kariškom statybom 5.8 bilionų dolerių sumai, sumažina kiek privačią pramoninę statybą ir jos dalį perkelia kariškų darbų eilėn.

Hitlerio vertėjo atsiminimai

Nuo pat 1935 metų iki Hitlerio jo ir Ribbentropo vertėju buvo Povilas Schmidt. Neseniai jis išleido knygą "Hitlerio vertėjas".

Savo atsiminimuose Schmidtas pasakoja, kaip Mussolinis prisipažino Hitleriui, kad jeigu Tautų Sąjunga būtų pritaikiusi žibalo sankciją — jam būtų reikėję savaitės bėgyje atitraukti savo dalinius iš Abisinijos.

Hitleris pasisakė, kad didžiausio įtempimo dienos jam buvo Reino demilitarizuotos zonos užėmimas. Jeigu prancūzai būtų pasijudinę su savo karine jėga, būtų reikėję trauktis. Titlega, būtų reikėję trauktis. Hitle laikysenos, kodėl šis pasiliko neutralus.

Nauja rentgeno technika

General Electric išrado naują aparatą tirti kietiems kūnams, kurio gamyba ir pats veikimas yra žymiai pigesnis už rentgeno aparatus. Šio aparato širdį sudaro natūralus kristalas, kuris spindulius milioną kartų sustiprina ir per bandomąjį objektą sviedžia specialian įtaisan, spindulius grupuojančian srovėmis.

Nuotaikos veikimas į tulžį

Vienas Prancūzijos nervų specialistas ištyrė, kiek įtakos turi nuotaika į tulžies sultis. Vieno paciento dvylikapirštėn žarnon įvedė vamzdelį, ir gautas sultis išmatavo. Naudodamas hipotezę, tyrė džiaugsmo, liūdesio, baimės ir pykčio įtaką. Pasirodė, kad džiaugsmas, liūdesys ir baimė tulžies liaukų tyrimą padidina, o pyktis jas beveik visai sustabdo. Tuo būdu, ankstyvesnis galvojimas, kad susijaudinimas ir pyktis fiziškai kenkia organizmui, šiandien yra moksliškai įrodytas.

Musės ir spalvos

Kad spalvos veikia į žmogaus nuotaiką, jau seniai yra žinoma. Raudona ir geltona spalvos nervus sujaudina, o mėlyna ir žalia veikia raminančiai. Vabzdžiai ir musės, priešingai žmogui, mėlynos spalvos visai nemėgsta. Mieliausiomis spalvomis musės laiko žalią, rožinę ir baltą, taip pat pakenčia raudoną ir geltoną. Ypatingai smulkius tyrimus šioje srityje atliko Massachusetts Institute of Technology.

Vaizdai juostoje?

Be patefono plokštelių, iki šiol sėkmingai garsai buvo užrašomi magnetofono juostoje, gi dabar iš Hollywoodo pranešama, kad visai pakenčiami rezultatai gaunasi darant bandymus užrašyti juostoje ne tik garsą, bet ir vaizdą. Bandymai, kuriuos finansuoja dainininkas ir aktorius Bing Crosby jau tiek yra paženge, kad už pusmečio tikimasi naują sistemą pilnai pritaikyti kasdienybei Šis naujas dalykas pirmoj eilėj bus taikomas televizijai, ypač perdavimui naujausių žinių, įvairių pasaulio įvykių. Šis metodas bus ir greitesnis ir pigesnis.

Žinomoji filmų artistė Ginger Roger pasirašė su CBS sutarti penkeriems metams vaidinti per televiziją. Atlyginimas — $1.000,000.

Atominis lėktuvas jau galimas

Jungtinių Amerikos Valstybių orinių pajėgų ir atominės energijos komisija paskelbė, kad lėktuvas, varomas atomine jėga, jau nėra utopija. Žinovai iki šiol tvirtino, kad prie dabartinių technikos sąlygų atominių motorų gamyba yra tik svajonė, tačiau Oak-Ridge atominių tyrinėjimų laboratorijos jau ruošia planus pirmajam lėktuvui. Kalbama apie 4,000 kilometrų greitį per valandą ir minima, kad su vienu uranijaus svaru bus galima apie žemę apskristi aštuonis kartus.

IOWA VALSTYBĖS JAUTIS

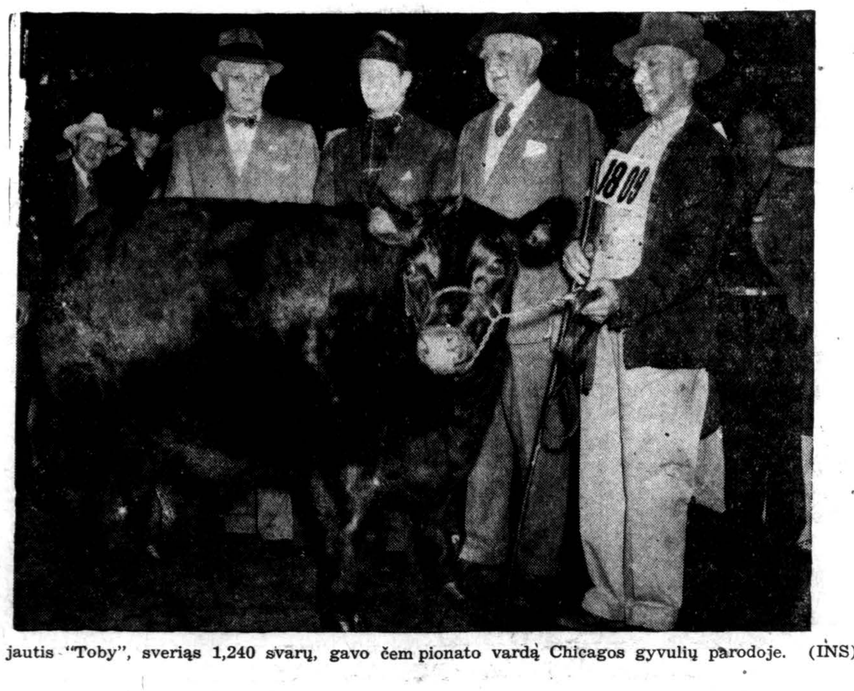

Šis jautis "Toby", sveriąs 1,240 svarų, gavo čempionato vardą Chicagos gyvulių parodoje. (INS)

Nuoširdžiai sveikina Collegas ir Colleges Technikos ir Ūkio srities darbuotojus

ŠV. KALĖDŲ

proga ir linki geriausios sekmės

Naujaisiais 1952 Metais

Architektūros, Technikos ir Ūkio Redakcija ir Bendradarbiai